

**Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedra**

Lauryno Ramono
V kurso, komercinės teisės
studijų šakos studento

Magistro darbas

**Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas: jurisdikciniai
aspektai**

Vadovas: prof. dr. Ramūnas Birštonas
Recenzentas: doc. dr. Rimantas Simaitis

Vilnius

2019

TURINYS

ĮVADAS	2
1. EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO PAGRINDINIAI ASPEKTAI.....	8
1.1. Prekių ženklo samprata.....	8
1.1.1. Prekių ženklas Europos Sąjungoje.....	11
1.1.2. Nacionalinių ir Europos Sąjungos prekių ženklų sistemų koegzistavimas..	12
2. EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO TEISIŲ GYNIMO ŠALTINIAI REIKŠMINGI JURISDIKCINIAMS ASPEKTAMS.....	15
3. EUROPOS SĄJUNGOS PREKĖS ŽENKLAS KAIP TEISINĖS APSAUGOS OBJEKTAS.....	18
3.1. Europos Sąjungos prekių ženklo savininkų teisių gynimo būdai	18
3.2. Asmenys, galintys inicijuoti Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimą.....	21
4. TEISINGUMAS GINANT EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO TEISES.	23
4.1. Išimtinis Europos Sąjungos prekių ženklų teismų teisingumas ar papildomas valstybių narių nacionalinių teismų teisingumas.....	25
4.2. Teritorinis teisingumas. Bendroji taisyklė: atsakovas turi teisę į žaidimą namie (angl. <i>Home Game</i>).....	28
4.3. Specialusis teisingumas	32
4.3.1. Bylos teisingumas atsižvelgiant į sudarytą sutartį	33
4.3.2. Bylos teisingumas pagal teismą į kurį atvyko atsakovas	34
4.3.3. Bylos teisingumas teisės pažeidimo vietos teismui	34
4.3.4. Bylos teisingumas pagal vieno iš atsakovų gyvenamąją ar įsisteigimo vietą	41
4.4. Briuselio I reglamentas: išimtinė jurisdikcijos taisyklė pagal objekto registracijos vietą	44
4.5. Teisingumas bylose dėl pripažinimo, jog teisių pažeidimo nebuvo.....	46
4.6. Priešieškiniai Europos Sąjungos prekių ženklo teisių pažeidimo bylose	48
4.7. Jurisdikcinės taisyklės dėl laikinųjų ir apsaugos priemonių susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklu.....	49
4.8. Jurisdikcinių aspektų, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises, vertinimas Lietuvos atžvilgiu	51
IŠVADOS	53
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	56
SANTRAUKA.....	64
SUMMARY	65

IVADAS

Temos aktualumas. Intelektinė nuosavybė yra visur ir nėra jokių galimybių nuo jos pabėgti. Šių dienų pasaulyje net kiaušinių bėgti sunku pavaruoti maisto gamybai nesusiduriant su mažiausiai keliomis intelektinės nuosavybės teisėmis. Su Intelektine nuosavybe neišvengiamai susiduriame kasdien, pavyzdžiui, kiekvieno mūsų namuose turima viryklė yra patentuota technologija. Tokia viryklė turi savo ženklą ar logotipą, kuris greičiausiai yra registruotas prekių ženklas. Šiame magistro baigiamajame darbe nagrinėjama tik maža dalis intelektinės nuosavybės teisės, ypatingą dėmesį skiriant Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniams aspektams. Globalėjančiame ir modernėjančiame šių dienų pasaulyje prekių ženklas vis dažniau dėl savo apimties laikomas tarptautiniu objektu. Prekių ženklo tarptautiškumas nenuginčijamas atsižvelgiant į vis labiau tobulėjančią ir rinkas jungiančią internetinę erdvę, kurioje toks intelektinės nuosavybės teisės objektas, kaip prekių ženklas, kerta jurisdikcijas mygtuko paspaudimu. Vien pažvelgus į pačios intelektinės nuosavybės prigimtį, neturėtų būti staigmena, kad dauguma intelektinės nuosavybės veiksnių (šio magistrinio baigiamojo darbo atžvilgiu, Europos Sąjungos prekės ženklas) veikia tarptautiniu mastu.¹ Kadangi Europos Sąjungos prekių ženklas pats savo prigimtimi apima ne vieną valstybę ir yra - toks intelektinės nuosavybės objektas, kuris dažnai atlieka savo vaidmenį ir kibernetinėje erdvėje, neturinčioje aiškių ribų - tai Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas vis dažniau yra ne vienos jurisdikcijos objektas.² Papildomai pažvelgus į tai, kad internete jurisdikcijų ribos sunkiai įvertinamos, todėl tokiais atvejais jurisdikcinių aspektų atskleidimas visada bus prioretizuojamas, nes siekiant apginti savo teises, visų pirma reikia žinoti kur tai būtų galima padaryti.

Temos originalumas. Lietuvos teisės doktrinoje, taip pat ir teismų praktikoje Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniai klausimai aptarti labai minimaliai, daugiau - visos intelektinės nuosavybės teisės kontekste. Aktualių magistro darbų, kurių pagrindinė nagrinėtina tema būtų tokia pati ar bent panaši, kaip šiame magistro baigiamajame darbe nėra. Galima būtų įvardinti du magistro darbus, kuriuose Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniai aspektai nagrinėjami dalinai. 2006 m. I. Butėnienės darbas tema „Bendrijos prekių ženklų savininkų teisių gynimas“³ bei tų pačių

¹ The American Law Intitute *Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transational Disputes*. 2008.

² Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. liepos 27 d. sprendimas *Lucasfilm Limited ir kiti v. Ainsworth ir kitus*, UKSC 2010/0015.

³ BUTĖNIENĖ, I., magistro baigiamasis darbas, *Bendrijos prekių ženklų savininkų teisių gynimas*. Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, Europos Sąjungos teisės katedra, Vilnius, 2006.

2006 m. I. Pliopaitės darbas „Europos Bendrijos prekių ženklo apsaugos bei teisių gynimo ypatumai“⁴. Be to, kad pastarieji magistro darbai nagrinėtiną temą paliečia tik paviršutiniškai, be išsamesnės problematikos analizės, jie parašyti kiek daugiau nei prieš dešimtmetį, per kurį vien esminiai teisės aktai keitėsi bent kelis kartus, net neminint atsinaujinusios ir pagausėjusios teismų praktikos. Užsienio teisės doktrinos, kurioje Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniai aspektai būtų pagrindinė, išsamiai ir kompleksiskai vystoma tema, rasti nepavyko. Nagrinėtina tema užsienio teisės doktrinoje dažniausiai pateikiama tik paliečiant bendruosius aspektus be išsamesnio, kompleksinio jurisdikcinių aspektų tyrimo Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu, pavyzdžiui, kaip L. Bently ir B. Sherman darbe „Intelektinės nuosavybės teisė“⁵. Pastarajame darbe, teisingumo atvejams, susijusiems su Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimu, skirta tik viena pastraipa. Didžiojoje dalyje analizuotinos užsienio doktrinos nagrinėtina tema dažniausiai pristatoma tik siaurais aspektais, pavyzdžiui, nagrinėjant vieną iš Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynime taikomų jurisdikcinių taisyklių arba jurisdikcinius aspektus aptariant visos intelektinės nuosavybės teisės atžvilgiu, nesigilinant į ypatumus, būdingus tik Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atvejams. Vienas iš tokių darbų būtų – A. Kur ir T. Dreier darbas „Europos intelektinės nuosavybės teisė“⁶. Kadangi nagrinėtina tema mažai vystyta Lietuvos ir užsienio teisės doktrinoje, šis magistro baigiamojo darbas originalus dėl išsamios ir kompleksiškos nagrinėtinės temos analizės. Pirmiausia, magistro baigiamasis darbas išdėsto jurisdikcinių taisyklių sistemą ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises. Antra, ši magistro baigiamojo darbo tema pateikiama nagrinėjant jurisdikcinių taisyklių ypatumus ir jų problematiką išskirtinai tik Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu. Trečia, tema aptariama analizuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – Europos Teisingumo Teismas) ir įvairių valstybių narių teismų praktiką bei jos išaiškinimus taikant Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikcinių aspektų taisykles.

Darbo tikslas. Darbo tikslas šiame magistro baigiamajame darbe yra pateikti jurisdikcinių taisyklių sistemos, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises reglamentavimą, ypatumus bei dėsningumus, išryškinti tokių taisyklių esmines problemas taikant jas praktikoje. Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniai aspektai

⁴ PLIOPAITĖ, I., magistro baigiamasis darbas, *Europos Bendrijos prekių ženklo apsaugos bei teisių gynimo ypatumai*. Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, Civilinės ir komercinės teisės katedra 2006.

⁵ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014, p. 1081.

⁶ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013.

analizuojami tik teismo teisingumo lygiu, siekiant pateikti kritišką, visapusišką ir pilnavertę jurisdikcinių taisyklių sistemą ir jos problematiką, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises. Temos analizės kryptis vystoma vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais, jų išaiškinimais pagal Europos Teisingumo Teismą, valstybių narių teismų praktiką bei atsižvelgiant į šio klausimo aptarimą nacionalinėje ir tarptautinėje teisės doktrinoje.

Darbo uždaviniai: Magistro baigiamojo darbo tikslo atžvilgiu identifikuojami žemiau nurodyti aktualūs uždaviniai:

- 1) siekiant temos konkretumo, sistemiškumo ir kompleksiško nagrinėjant jurisdikcinius aspektus išskirtinai tik Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo kontekste, aptarti Europos Sąjungos prekių ženklo sampratą, išdėstyti aktualius teisės šaltinius dėl jurisdikcinių aspektų ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises;
- 2) kadangi tema nagrinėja jurisdikcinius aspektus ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises, nustatyti būtent Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo būdus ir asmenis galinčius jais pasinaudoti;
- 3) išsamiai, detalai, sistemiškai bei kompleksiskai pateikti teismo teisingumo taisyklių sistemą ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises, tokios sistemos dėsningumus bei veikimo principus, skiriant dėmesio jos pritaikymui ir veikimui Lietuvos atžvilgiu;
- 4) išanalizuoti Europos Sąjungos bei valstybių narių teismų praktikas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikcinių aspektų, identifikuoti ir apibrėžti esminius probleminius klausimus, keliamus tokioje teismų praktikoje;
- 5) išdėstyti teisės doktrinoje pateikiamas įžvalgas dėl praktikoje kylančių problemų taikant teismo teisingumo taisykles Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo bylose;
- 6) kritiškai įvertinti aptariamus probleminius klausimus dėl jurisdikcinių taisyklių ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises.

Darbo objektas. Rašto darbo objektas yra jurisdikcinių aspektų, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises analizė, vadovaujantis aktualia Lietuvos, Europos Teisingumo Teismo, valstybių narių teismų praktika bei nacionalinės ir tarptautinės teisės doktrinos šaltiniais. Prie objekto taip pat priskirtinas siekis pateikti išsamią, kompleksiską teismo teisingumo taisyklių sistemą dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo. Šios darbo temos objektui itin svarbu yra pateikti kritinį jurisdikcinių aspektų Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu vertinimą, taip pat identifikuoti ir aptarti Europos Teisingumo teismo bei valstybių narių teismų praktikoje iškeltas problemas. Autoriaus

nuomone, norint pasiekti darbo tikslą bei uždavinius magistro baigiamojo darbo temos kontekste, jurisdikciniai aspektai analizuotini tik teisminės tvarkos apimtyje, neliečiant administracinių taisyklių, o taip pat ir taikytinos teisės klausimų, taip siekiant, kad nagrinėjama tema būtų išanalizuota visapusiškai, detalizuota ir išgryninta.

Darbe naudoti tyrimo metodai. Šiame magistro baigiamajame darbe, išanalizavus visus naudotus rašytinius šaltinius: teisės doktriną, teisės aktus, teismų praktiką bei kitus reikšmingus ir aktualius magistro baigiamojo darbo temai dokumentus, buvo pasirinkti šie darbe naudojami tyrimo metodai:

- 1) istorinis tyrimo metodas buvo pasirinktas ir naudotas siekiant atskleisti prekių ženklo kilmę, tokio intelektinės nuosavybės teisės objekto vystymąsi turint tikslą konkrečiau ir pilnavertiškiau pateikti prekių ženklo ir Europos Sąjungos prekių ženklo sampratą. Istorinis metodas taip pat naudotas siekiant įvertinti magistro baigiamojo darbo temai taikytinų teisės aktų redakcijų pasikeitimus bei teisės šaltinius, parašytus vadovaujantis temai taikytiniais senesnių redakcijų teisės aktais su tikslu nustatyti, ar minėtuose teisės šaltiniuose iškelti klausimai ir problemos buvo išspręsti naujose teisės aktų redakcijose ar naujesnėje teismų praktikoje;
- 2) lingvistinis tyrimo metodas naudotas nustatant ir įvertinant taikytinų teisės aktų bei kitų naudotų teisės šaltinių sistemą ir struktūrą bei tokiuose teisės aktuose ir kituose naudotuose teisės šaltiniuose pateiktų teisės normų, sąvokų, aiškinimų bei nuomonių ir kitų taikytinų tekstų teisinę, techninę ar kitokią reikšmę;
- 3) lyginamasis tyrimo metodas buvo pasitelktas labai minimaliai ir kitokiu aspektu nei įprasta tokiam metodui, nagrinėjamos temos kontekste lyginant Europos Sąjungos jurisdikciją su valstybių narių nacionalinėmis jurisdikcijomis;
- 4) teleologinis tyrimo metodas naudotas norint analizuoti teisės aktų tikslus, nustatyti jų funkcijas. Magistro baigiamajame darbe aptariamas tyrimo metodas naudotas siekiant suprasti taikytinų teisės aktų leidėjų intencijas, teisės normų suformulavimo tikslines priežastis ar tam tikrų teisės normų neįtraukimo pagrindus, taip pat nurodyti teisės aktų keltus uždavinius ir prasmę;
- 5) sisteminio metodo pagrindu įvertinamos sąsajos tarp teisės doktrinos, teisės aktų, teismų praktikos ir kitų teisės šaltinių, identifikuojamas šių šaltinių tarpusavio ryšys, kaip jie koreliuoja bendrame temos kontekste. Daugiausia šiuo metodu buvo susisteminti jurisdikciniai aspektai visos intelektinės nuosavybės teisės kontekste vertinant jų pritaikomumo galimybes būtent Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu. Taip pat netiesiogiai metodas naudotas nustatant panašumus ir

skirtumus tarp magistro baigiamojo darbo temos atžvilgiu taikytinų teisės aktų senesnių ir naujų redakcijų bei vertinant tokių teisės aktų vienokio ar kitokio aiškinimo teismų praktikoje priežastis ir tikslingumą;

- 6) dokumentų analizės metodas naudojamas surinkti visus nagrinėjamai temai taikytinus teisės šaltinius ir juos analizuoti jurisdikciniais aspektais. Naudojant aptariamą metodą atliktas tyrimas dėl teisingumo taisyklių, susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimu reglamentavimo, tokių taisyklių aiškinimo ir taikymo esminių problemų Europos Teisingumo Teismo praktikoje bei identifikuotų esminių problemų aptarimo pagal teisės doktriną. Pažymima, kad svarbus dokumentų analizės metodo vaidmuo šio magistro baigiamojo darbo temos kontekste buvo atliekant tyrimą dėl Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikcinių aspektų aiškinimo ir taikymo Lietuvos nacionalinėje teismų praktikoje. Lietuvos teismų praktikos analizė rengiant šį magistro baigiamąjį darbą buvo atlikta siekiant surasti aktualios medžiagos galimai pateiktos Lietuvos teismų sprendimuose, kuri būtų tinkama šio magistro baigiamojo darbo temos kontekste. Pirmiausia, teismų praktikos paieška teismų praktikos duomenų bazėje buvo atlikta pagal Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo⁷ 69, 78 straipsnius, bet tarp gautų rezultatų nebuvo rasta nė vienos bylos. Atliekant tolimesnę teismų praktikos paiešką pagal žodžius, galimus bylų tekste naudojant frazę „Prekių ženklo reglament“, buvo rasta trylika bylų, iš kurių tik dvi bylos artimiausiai susijusios su nagrinėjama tema. Viena iš tokių bylų nagrinėja laikinųjų apsaugos priemonių taikymą byloje dėl Europos Sąjungos prekių ženklo ir nepaisant to, kad šioje byloje teisingumo klausimas nėra sprendžiamas, teisingumo analizė pagal faktines bylos aplinkybes pateikiama vienoje iš šio magistro baigiamojo darbo dalių, aptariant jurisdikcines taisykles dėl laikinųjų ir apsaugos priemonių, susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklu. Antrosios bylos dalykas yra ginčas dėl Valstybinio patentų biuro sprendimo panaikinimo, kas, nagrinėjant jurisdikcinius klausimus, nėra laikoma susiję su temos turiniu, todėl ši byla nelaikoma aktualia šiame magistro baigiamajame darbe. Daugiausiai rezultatų ir medžiagos, aktualios ir panaudotinos šiame magistro baigiamajame darbe, davė paieška teismų praktikos duomenų bazėje, pasitelkiant frazes „dėl Europos Sąjungos prekių ženklo“, tad, pagal tai rasta vienuolika rezultatų bei „dėl Bendrijos prekių ženklo“, pagal kurią rastas vienas šimtas dvidešimt vienas

⁷ Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 2000-10-31, Nr. 92-2844.

rezultatas. Rasti rezultatai – bylos, peržiūrėtos, išanalizuotos ir jų vertinimas pateikiamas paskutinėje šio darbo dalyje.

Svarbiausi šaltiniai. Šiame magistro baigiamajame darbe naudojamosi bei vadovaujamosi įvairiais rašytiniais šaltiniais. Pirmiausia, analizuojami, vertinami bei naudojami Europos Sąjungos prekių ženklą reglamentuojantys teisės aktai. Įvertinami tie šaltiniai, kurie aktualiausi nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo juridikinius aspektus: Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 2017 m. birželio 14 d. dėl Europos Sąjungos prekių ženklo⁸ (toliau – Prekių ženklo reglamentas), Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 2012 m. gruodžio 12 d. dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo⁹ (toliau – Briuselio I reglamentas) bei kiti taikomi teisės aktai ir su jais susiję dokumentai. Antra, kaip svarbus ir reikšmingas šaltinis šiame magistro baigiamajame darbe yra teismų praktika, kurios sprendimuose apstu teisės aiškinimo taisyklių, teisės normų interpretavimo ir jų sąlygų. Būtent teismų praktikoje ir kyla daugiausiai problemų daugeliu teisės klausimų, kurių nagrinėjimas ir būna dažniausias kiekvieno magistro baigiamojo darbo tikslas. Ne išimtis ir šis darbas, kurio temos kontekste teismų praktikoje iškeltos problemos yra viena svarbiausių sudėtinių šio darbo dalių. Svarbiausia teismų praktika šio magistro baigiamojo darbo atžvilgiu yra Europos Teisingumo Teismo sprendimai, kuriuose pateikiamas teisės interpretavimas ir aiškinimas sprendžiant juridikinius klausimus Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo bylose, šiame darbe vertinamas visapusiškai ir kritiškai. Be Europos Teisingumo Teismo sprendimų analizės, šiame darbe galima aptikti Lietuvos bei kitų Europos Sąjungos valstybių narių teismų praktikos, tačiau jos nėra daug, atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjami klausimai susiję visos Europos Sąjungos mastu, yra reglamentuoti Europos Sąjungos reglamentų ir direktyvų teisės galią turinčiuose teisės aktuose, kurių teisės aiškinimas yra Europos Teisingumo Teismo diskrecija. Trečia, buvo pasitelkti Lietuvos bei užsienio doktrinos šaltiniai. Šiame darbe autorius dažniausiai vadovaujasi tokių Lietuvos ir užsienio autorių kaip V. Mizaro, R. Birštono, A. Kur, T. Dreier, L. Bently, B. Sherman, darbais, kurie kaip teisės profesionalai pateikia kritinį bei visapusiškai argumentuotą požiūrį į teisės aktuose įtvirtintas teisingumo taisykles dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo bei konstruktyvią ir įžvalgią nuomonę dėl teisės praktikoje pateiktų išaiškinimų.

⁸ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

⁹ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija).

1. EUROPOS SAJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO PAGRINDINIAI ASPEKTAI

Prekių ženklo, kaip intelektualinės nuosavybės teisių objekto apsauga gali būti suformuojama trimis būdais. Prekių ženklo apsaugos formavimas pasireiškia vienos iš trijų sistemų pagrindu. Minėtosios prekių ženklo apsaugos sistemos skiriasi savo veikimo apimtimi, t. y. prekių ženklo apsauga gali galioti nacionaliniu lygiu, pagal nacionalinę prekių ženklų registravimo sistemą¹⁰, Europos Sąjungos lygiu, pagal Europos Sąjungos prekių ženklų registravimo sistemą¹¹ bei tarptautiniu lygiu, pagal tarptautinę prekių ženklų registravimo sistemą¹². Be jau minėtų formalių prekių ženklo registravimo sistemų, apsauga gali būti suteikiama ir neregistruotam prekių ženklui, jeigu jis yra pripažintas plačiai žinomu.¹³

Šio magistro baigiamojo darbo atžvilgiu aktualus yra Europos Sąjungos prekių ženklų registravimo sistemos pagrindu registruojamas ir saugomas prekių ženklas. Būtent Europos Sąjungos prekių ženklas ir bus nagrinėjamas toliau šiame darbe, kurio didžiąją dalį sudarys tokio prekių ženklo teisių gynimo jurisdikcinių aspektų aptarimas.

1.1. Prekių ženklo samprata

Sąžiningi prekybininkai nuo pat kapitalizmo pradžios prie savo prekių tvirtindavo tam tikrus skiriamuosius ženklus siekiant atskirti savo prekes, nuo kitų asmenų pagamintų prekių. Savo ruožtu nesąžiningi prekybininkai siekė parduoti savo prekes kaip prekes sėkmingesnių prekybininkų, rinkoje turinčių žymiai geresnę reputaciją. Taigi tokia yra viena iš akivaizdžiausių ir pagrindinių prekių ženklo funkcijų: nurodyti prekių kilmę (labiau išsivysčiusioje ekonomikoje ir paslaugų kilmę). Prekių ženklas yra esminė priemonė prekybininkams saugo savo komercinę reputaciją ir kuriant nematerialųjį turtą, šių dienų verslo rinkose, ūkio subjektams galinti sukurti itin didelę pridėtinę vertę, įskaičiuotina į verslo pardavimo kainą (angl. *goodwill*).¹⁴ Toks prekių ženklo suvokimas dar 1810 m. buvo apibūdintas Lord Eldon, kaip „Vertė tikimybės, kad seni klientai pasitikės senąja vieta.“¹⁵

¹⁰ Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 2000-10-31, Nr. 92-2844.

¹¹ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

¹² 1989 m. birželio 27 d. Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolai. *Valstybės žinios*, 1997-06-06, Nr. 50-1193.

¹³ KLIMKEVIČIŪTĖ, D. *Plačiai žinomo prekių ženklo samprata ir prekių ženklo pripažinimo plačiai žinomu kriterijai (kai kurie teoriniai ir praktiniai aspektai)* [interaktyvus]. Vilnius: *Jurisprudencija*, 2005, t. 71(63); 34–48 [žiūrėta: 2019 m. sausio 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/ab1/004_klimkeviciute.pdf>.

¹⁴ KEELING, D. T. *Intellectual Property Rights in EU Law, Free Movement and Competition Law, Volume 1*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2003, p.148-235.

¹⁵ *Crutwell v. Lye*. 1810. Naudojama pagal COOKSON, B. E. *The Significance of Goodwill*. Europos intelektualinės nuosavybės apžvalga, 1991.

Dauguma teisės profesionalų sutiktų su teiginiu, kad prekių ženklas yra vienas iš konkurencijos, vyraujančios išsivysčiusioje rinkos ekonomikoje, pagrindų.¹⁶ Prekių ženklas yra prekybininkų priemonė, kuria jie išvysto ryši su galutiniu produkto vartotoju. Gamintojai neturėdami prekių ženklo, truktų motyvacijos gaminti geros kokybės prekes, nes vartotojai neturėtų galimybės atpažinti prekes, pateikiamas konkretaš šaltinio, kas trukdytų vartotojui prisirišti prie tam tikro gamintojo prekių.¹⁷

Skirtingos teisės sistemos dar iki prekių ženklo registravimo sistemų atsiradimo XIX a., vystė įvairiašios formos veiksmus, kaip priemones, apsaugoti prekybininkų gaminamų produktų reputaciją. Anglų bendrosios teisės tradicijoje buvo įgyvendinama prekybininko reputacijos apsauga nuo netinkamo prekybininko atstovavimo (angl. *passing-off*), kuri reikalauja įrodymų, kad atsakovo veiksmai sukėlė žalą ieškovui dėl to, jog atsakovo prekės buvo panašios į ieškovo ir taip klaidina vartotojus.¹⁸ Veiksmų, ginančių prekybininko reputaciją, prekių ženklą, vaidmuo buvo panašus ir kontinentinėje Europoje.

Ne tik gamintojai ar prekybininkai yra suinteresuoti išsaugoti prekių ženklo kilmės funkciją. Vartotojai, klientai, dalinasi tokiu pačiu interesu išvengti sumaišties identifikuojant prekių ar paslaugų kilmę. Pavyzdžiui, vartotojai, kurie vaikštinėja po prekybos centrą svarstydami kurio prekių ženklo kavą ar šampūną pirkti, vadovaujasi pasitikėdami prekių ženklu. Tokie vartotojai tikisi, kad kavos pakeliai pažymėti konkrečiu prekių ženklu bus to paties gamintojo ir bus panašios kokybės, būdingos būtent tuo konkrečiu prekių ženklu pažymėtai kavai. Jeigu vartotojas nusiperka prekę, kuri jam patinka, didelė tikimybė, kad tokią prekę jis pirs ir dar kartą, o tai padaryti jam padės prekių kilmę nurodantis prekių ženklas. Atitinkamai, jeigu prekę vartotojui nepatiko, greičiausiai kitą kartą rinkdamasis tokios rūšies prekę, vartotojas išbandys jau kitu prekių ženklu pažymėta produktą.¹⁹

Taigi prekių ženklas diferencijuoja vieno pardavėjo ar jų grupės teikiamas prekes ar paslaugas nuo konkurentų prekių ir paslaugų, kurių atskiriamumą nurodo pavadinimas, sąvoka, simbolis, dizainas arba jų derinys. Pagal Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo²⁰ 1 straipsnio 2 dalį prekių ženklas yra pramoninės nuosavybės

¹⁶ CORNISH, W. R. *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, 4th edn. United Kingdom, London: Sweet and Maxwell, 1999, p. 599.

¹⁷ KEELING, D. T. *Intellectual Property Rights in EU Law, Free Movement and Competition Law, Volume 1*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2003, p.148-235.

¹⁸ Jungtinė Karalystė, Lordų Rūmai. 1971 m. sprendimas byloje *Erven Warnink BV v. J. Townend & Sons (Hull) Ltd*. AC 731.

¹⁹ KEELING, D. T. *Intellectual Property Rights in EU Law, Free Movement and Competition Law, Volume 1*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2003, p.148-235.

²⁰ 1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo. *Valstybės žinios*, 1996-08-07, Nr. 75-1796.

objektas. Pramoninės nuosavybės objektas, prekių ženklas, apibrėžiamas kaip bet koks žymuo, kurio paskirtis – atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų (Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo²¹ 2 straipsnio 1 dalis, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2436, 2015 m. gruodžio 16 d. valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (nauja redakcija)²² (toliau – Prekių ženklo direktyva) 2 straipsnis, Prekių ženklo reglamento 4 straipsnis)²³.

Pažymėtina, kad minėtoji prekių ženklo samprata Europos Sąjungoje ilgą laiką turėjo ir papildoma bruožą, kuris numatė, kad prekių ženklas privalo būti toks, kurį būtų galima pavaizduoti grafiškai, pagal 2015 m. redakcijos Prekių ženklo reglamentą²⁴ ir Prekių ženklo direktyvą²⁵ atsisakoma šio reikalavimo, o vietoj jo numatoma, kad žymuo turi leisti registruojančiai tarnybai ir visuomenei aiškiai ir tiksliai nustatyti objektą. Kaip ir minėta aukščiau, tokia ir yra pagrindinė skiriamoji (identifikacinė) prekių ženklo funkcija. Prekių ženklas vartotojui siekia suteikti atitinkamu prekių ženklu pažymėtų prekių ir (arba) paslaugų identiškumo garantiją. Išnagrinėjus prekių ženklo sampratą galima daryti išvadą, jog pati samprata leidžia suvokti reikalavimų, keliamų prekių ir paslaugų ženklų registracijai, teisinę prigimtį. Prekių ženklo registracijos teisėtumas vertinamas atsižvelgiant į atitinkamo prekių ženklo funkcionavimą, konkretaus asmens prekių ir paslaugų atskyrimą nuo kito asmens prekių ir paslaugų²⁶. Tinkamos konkurencijos terpėje prekių ženklo esminė funkcija turi būti įgyvendinama suteikiant garantiją, jog visos juo

²¹ Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 2000-10-31, Nr. 92-2844.

²² 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (nauja redakcija).

²³ BILOTAITĖ, A. *Intelektinės nuosavybės objektai – ką ir kaip galima saugoti?* [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2019 m. sausio 28 d.]. Prieiga per internetą <<http://jurex.lt/intelektines-nuosavybes-objektai-ka-ir-kaip-galima-saugoti/>>.

²⁴ 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2424 kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo ir Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2868/95, skirtas įgyvendinti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo, ir kuriuo panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2869/95 dėl Vidaus rinkos derinimo tarnybai (prekių ženklams ir pramoniniam dizainui) mokamų mokesčių.

²⁵ 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (nauja redakcija).

²⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2000 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje JAV įmonė Anheuser-Busch Incorporated v. Budojevicky Budvar N. P. Nr. 3K-3-554/2000; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2000 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Saulės spektras“ v. UAB „Telemidia“, Nr. 3K-3-1263/2000; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2003 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje ZAO „Torgovyy Dom Potomkov Postavščika Dvora Ego Imperatorskogo Veličestva P. A. Smirnova“ (Rusijos Federacija) v. UDV North America, Inc. (šiuo metu bendrovės pavadinimas yra Guinness UDV North America, Inc.) (Jungtinės Amerikos Valstijos) ir Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras, Nr. 3K-3-167/2003.

pažymėtos prekės ir paslaugos yra sukurtos prižiūrint konkrečiam asmeniui, kuris yra atsakingas už jų kokybę.²⁷

1.1.1. Prekių ženklas Europos Sąjungoje

Pati prekių ženklo samprata Europos Sąjungoje nesiskiria nuo bendrai vyraujančios ir jau apibūdintos prekių ženklo sampratos. Tačiau prekių ženklas, įvardinamas kaip Europos Sąjungos prekių ženklas, turi tokią „geografinę nuorodą“ dėl tokio prekių ženklo veikimo ir jo teisinės apsaugos apimties. Europos Sąjungos prekių ženklas, kaip prekių ženklas ginamas, o jo apsauga formuojama Europos Sąjungos lygiu, pagal Europos Sąjungos prekių ženklų registravimo sistemą²⁸.

Taigi Europos Sąjungos prekių ženklas pirmiausiai yra žymuo, kuris gali būti sudarytas iš žodžių, įskaitant asmenvardžius, ar piešinių, raidžių, skaitmenų, spalvų, išorinės prekių ar prekių pakuotės formos arba garsų, su sąlyga, kad tokie žymenys leidžia atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių ar paslaugų ir juos vaizduoti registre tokiu būdu, kad kompetentingos institucijos ir visuomenė galėtų aiškiai ir tiksliai nustatyti jo savininkui suteiktos apsaugos objektą.²⁹ Europos Sąjungos prekių ženklo svarbiausia paskirtis garantuoti, kad prekių ženklas taps kilmės nuoroda. Europos Sąjungos prekių ženklui suteikiama apsauga, kito ženklo, žymens ir prekių ar paslaugų tapatumo atvejais turi būti absoliuti. Europos Sąjungos prekių ženklas turėtų būti vertinamas kaip nuosavybės objektas, egzistuojantis atskirai nuo savininkų, kurių prekės ar paslaugos yra juo žymimos. Dėl to turėtų būti sudaryta galimybė jį perduoti ar pateikti jį trečiajai šaliai kaip užtikrinimą arba naudoti kaip licencijų dalyką.³⁰ Bet kokiu atveju, Europos Sąjungos prekių ženklo esminis momentas yra tas, kad jis veikia Europos Sąjungos lygyje, dvejų pagrindinių teisės aktų pagrindu – Prekių ženklo direktyvos bei Prekių ženklo reglamento.³¹

²⁷ BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010. P. 515-517.

²⁸ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

²⁹ 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (nauja redakcija).

³⁰ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

³¹ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. Psl. 157-159.

1.1.2. Nacionalinių ir Europos Sąjungos prekių ženklų sistemų koegzistavimas

Europos Sąjungos prekių ženklų teisės schemoje egzistuoja dvi sistemos viena šalia kitos. Nacionaliniai teisės aktai ir toliau veikia bei reglamentuoja prekių ženklo veikimą valstybių narių nacionaliniu lygiu, bet yra harmonizuoti Europos Sąjungos lygiu. Tuo pačiu metu veikia ir Europos Sąjungos prekių ženklo apsaugos sistema, galiojanti visos Europos Sąjungos teritorijoje, vadovaujasi centrinėmis taisyklėmis ir yra administruojama centrinio ofiso.³²

Yra keli argumentai dėl dvejų sistemų vystymo ir egzistavimo. Pirmiausia, daugeliui produktų ir paslaugų nacionalinis prekių ženklas adekvačiai patenkina prekybininko poreikius. Pats produkto ar paslaugos pobūdis gali būti išskirtinai nacionalinis ir gali būti neprotinga tikėtis, kad prekybininkai su išskirtinai nacionaliniu verslu plėtotų tarptautinį prekių ženklą. Antra, jeigu nacionalinio prekių ženklo sistemos būtų sujungtos į vieną bendrą sistemą, atsirastų daug panašių ar painiai panašių ženklų, kurie turėtų egzistuoti toje pačioje išplėstoje teritorijoje arba, jeigu tai būtų teisiškai įmanoma, tokia teritorija būtų sumažinta ir padalinta, tačiau nei vienas iš šių variantų, apsvarsčius galimus padarinius, nėra patrauklus. Tokios galimos problemos ir jų pasekmės analizuotinos pagal Beniliukso prekių ženklų sistemą, pagal kurią Belgijos, Olandijos ir Liuksemburgo prekių ženklų sistemos buvo sujungtos į vieną sistemą. Praktikoje, pakeitimai, kurie būtų reikalingi pilnai pakeisti nacionalines sistemas būtų sudėtingi, brangūs, net ir galimai neteisingi prekių ženklų savininkų atžvilgiu bei itin sunkiai įteisinami. Prekių ženklų sistemos nustatytas modelis, turint paralelias apsaugos formas tiek nacionaliniu, tiek Europos Sąjungos lygiu, veikia ir kitose intelektinės nuosavybės srityse, kur taikomos panašios nuostatos.³³

Europos Sąjungos prekių ženklo sistema nėra sukurta tam, kad pakeistų nacionalinių prekių ženklo sistemą. Vietoj to, kaip jau minėta, abi sistemos skirtos koegzistuoti. Tokį šių dvejų sistemų egzistavimo vertinimą mums pateikia ir Prekių ženklo reglamentas, kurio preambulės 7 punkte teigiama, jog „<...> Sąjungos teisės aktai, susiję su prekių ženklais, nepakeičia valstybių narių prekių ženklus reguliuojančių teisės aktų. Iš tiesų reikalavimas, kad įmonės padavinėtų paraiškas registruoti savo prekių ženklus kaip Europos Sąjungos prekių ženklus, neturėtų būti laikomas pagrįstu“³⁴ bei „nacionaliniai prekių ženklai ir toliau reikalingi toms įmonėms, kurios nepageidauja apsaugoti savo prekių ženklų Sąjungos lygmeniu arba kurios negali gauti Sąjungos masto apsaugos, bet gali be kliūčių gauti

³² HARRIS, B. *Intellectual Property Law in the European Union*. United States of America, New York: William S. Hein & Company, 2005. P. 51-66.

³³ *ibidem*. P. 51-54.

³⁴ *ibidem*.

nacionalinę apsaugą. Kiekvienam asmeniui, siekiančiam gauti prekių ženklų apsaugą, turėtų būti leista nuspręsti, ar jis siekia apsaugoti tik nacionalinį ženklą vienoje ar keliose valstybėse narėse, ar tik Europos Sąjungos prekių ženklą, ar abu šiuos ženklus³⁵. Dėl koegzistavimo principo egzistuoja daugiau nei viena sąsaja tarp Europos Sąjungos prekių ženklo sistemos bei nacionalinio prekių ženklo sistemos:³⁶

- Lygios teisės: nacionaliniai prekių ženklai ir Europos Sąjungos prekių ženklas yra lygus tuo aspektu, kad jie tarpusavyje išskirtiniai. Jeigu Europos Sąjungos prekių ženklas konfliktuoja su ankstesniu nacionaliniu prekių ženklu, registracija turi būti atmesta, arba, jeigu Europos Sąjungos prekių ženklas jau registruotas, tai registracija bus pripažinta, kaip negaliojanti. *Vice versa*, esant Europos Sąjungos prekių ženklo galiojančiai registracijai, bandant registruoti prekių ženklą nacionalinėje sistemoje valstybėje narėje, tokia registracija bus atmesta;³⁷
- „Dviguba apsauga“: niekas, nei Prekių ženklų direktyvoje nei Prekių ženklo reglamente nedraudžia tam pačiam savininkui (ar kitam asmeniui, turinčiam savininko sutikimą) registruoti prekių ženklą tiek nacionalinės prekių ženklo sistemos, tiek Europos Sąjungos prekių ženklo sistemų pagrindu. Tačiau, Prekių ženklo reglamento 136 straipsnis nustato konkrečius apribojimus dėl savininkų reiškiančių dvigubus ieškinius dėl prekių ženklo savininko teisių pažeidimų vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais ir atitinkamos jurisdikcijos nacionaliniais teisės aktais;
- Pakeitimas ir pirmenybė: jeigu Europos Sąjungos prekių ženklo sistemoje registracijos paraiška atmetama ar registracija atšaukiama, pareiškėjas gali pateikti prašymą, kad jo paraiška būtų perkvalifikuota (pakeista) į paraišką, skirtą nacionalinei prekių ženklo sistemai tose valstybėse narėse, kuriose nėra kliūčių tokio prekių ženklo apsaugos egzistavimui. Tokiu atveju prekių ženklas turės paraiškos padavimo datą, fiksuojamą pagal datą kada buvo pateiktas prašymas dėl prekių ženklo registravimo Europos Sąjungos lygmeniu.

Kadangi Europos Sąjungos prekių ženklo registravimo sistema koegzistuoja su nacionalinėmis sistemomis, taip pat yra sukuriamos ir nuostatos dėl veiksmų bei sprendimų, kurie susiję su vienu metu vykstančiais procesais ir vėlesniais veiksmais

³⁵ *ibidem*.

³⁶ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 201. P. 159-163.

³⁷ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija). 8 str.

skirtinguose lygiuose.³⁸ Tai reikalauja, kad teismas nagrinėjantis bylą, dėl kurios jau vyksta senesnis nagrinėjimo procesas, sustabdytų bylą kol bus nustatytas ankstesnis sprendimas, arba, jeigu sprendimas buvo priimtas, sektų pavyzdžiu.³⁹ Tačiau, taisyklė galioja tik tuo atveju, jeigu veiksmai susiję su tuo pačiu pagrindu ir tomis pačiomis šalimis. Byloje *Prudential Assurance Co. v. Prudential Insurance Co. of America*⁴⁰ Jungtinės Karalystės apeliacinis teismas laikė, kad ieškovas nebuvo stabdomas nuo ieškinio pareiškimo Anglijoje dėl jo turimų Europos Sąjungos prekių ženklų *PRU* ir *PRUDENTIAL* teisių pažeidimų, atsakovui pasinaudojus *PRUMERICA*, dėl to, kad ieškovas, nesėkmingai pasinaudodamas protesto procedūra, ginčijo tokio atsakovo prekių ženklo nacionalinę registraciją Prancūzijos prekių ženklų registre. Nors Prekių ženklo reglamento 136 straipsnio 2 dalis reikalauja teismo atsisakyti „<...>nagrinėti teisių į Europos Sąjungos prekių ženklo pažeidimo bylą, jeigu galutinis sprendimas dėl bylos tuo pačiu pagrindu ir dalyvaujant toms pačioms šalims, iš esmės buvo priimtas remiantis tuo, kad tapatus nacionalinis prekių ženklas galioja tapačioms prekėms ar paslaugoms“, aptariamoje byloje, Jungtinės Karalystės apeliacinis teismas nustatė, kad ieškinys Anglijoje nebuvo susijęs su identišku prekių ženklu: ieškinys Prancūzijoje buvo susijęs su *PRUMERICA* prekių ženklo galiojimu, o tuo tarpu angliškas ieškinys buvo skirtas „susitvarkyti“ su *PRUDENTIAL* prekių ženklo pažeidimu. Tai atrodo ganėtinai formalus būdas pritaikyti Prekių ženklo reglamento 117 straipsnį.⁴¹

Taigi, prekių ženklų registravimo sistemų egzistavimas net keliais lygiais egzistuoja vien tam, kad prekių ženklas, kaip intelektinės nuosavybės objektas, būtų apsaugomas kuo efektyviau, o tam tikrais atvejais, taip, kaip paprasčiau pačiam vartotojui, savininkui, nacionalinei ar net tarptautinei ekonomikai, atsižvelgiant į tai, kad kai kurių prekių ženklų egzistavimas yra pagrįstas labai specifine paskirtimi, o kitų skirtas tik tam tikrai, smulkiai rinkai. Bet svarbiausia, kad net ir egzistuojant dvejiems ar daugiau prekių ženklų registravimo sistemų, jos taptų bevertėmis, jeigu nebūtų sukuriama tinkama jų apsaugos ir teisių gynimo sistema.

³⁸ BENTLY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law. 4th Edition.* United States of America, New York: Oxford University Press, 2014. P. 1234

³⁹ *ibidem.*

⁴⁰ Anglijos ir Velso Apeliacinio teismo Civilinė divizija. 2014 m. vasario 25 d. sprendimas *Hearst Holdings Inc & Anor v AVELA Inc & Ors*, EWHC 1553 (Ch).

⁴¹ BENTLY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law. 4th Edition.* United States of America, New York: Oxford University Press, 2014. P. 1234.

2. EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO TEISIŲ GYNIMO ŠALTINIAI REIKŠMINGI JURISDIKCIJAMS ASPEKTAMS

Vienas iš dažniausių atvejų, kada Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimas tampa aktualus, kai padaromas arba gresia pažeidimas. Tačiau ne paslaptis, kad visuomenė išradinga, todėl teisių gynimas turi būti išsamus ir sistemingas, panaudotinas tada, kai jo tikrai reikia. Kaip jau minėta, kad ir kaip bebūtų suprantamas prekių ženklas, kad ir kokias funkcijas jis atliktų ir praktinę reikšmę turėtų, visa tai būtų beprasmiška, jeigu nebūtų sukurta prekių ženklo suteikiamų teisių įgyvendinimo sistema, tokių teisių pažeidimo atveju – gynimo sistema. Tokios sistemos sukuriamos teisės normų pagrindu, kurios raštu surašomos į teisės aktus. Europos Sąjungos prekių ženklas, jo registravimo sistema, tokio prekių ženklo suteikiamos teisės, tokių teisių įgyvendinimo principai bei gynimas įtvirtinamas Europos Sąjungos teisėje priimtiniais teisės aktais. Žemiau, visi tokie teisės aktai ir jų praktinės reikšmės apibendrinimas jurisdikcinių aspektų, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises, kontekste.

2004 m. balandžio 29 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48//EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo⁴² (toliau – Direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo) priimta siekiant teisės sistemų suderinimo, vidaus rinkoje užtikrinant aukštą, vienodą ir vieningą apsaugos lygį. Direktyvoje dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai intelektinės nuosavybės teisių gynimo užtikrinimui (Direktyvos dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 1 straipsnis). Aptarta direktyva taikoma visiems intelektinės nuosavybės teisių pažeidimams, numatytiems Europos Sąjungos ir (arba) valstybių narių nacionaliniuose teisės aktuose (Direktyvos dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 2 straipsnio 1 dalis), taigi, įskaitant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių pažeidimus. Direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo nėra tiesiogiai taikomas aktas, tačiau turi privalomąjį pobūdį kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, siektino rezultato atžvilgiu. Tiesa, diskrecijos teisė dėl direktyvos įgyvendinimo formos ir būdo paliekama valstybėms narėms.⁴³ Atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią Europos Sąjungos ar nacionaliniai teisės aktai gali nustatyti palankesnes priemones teisių turėtojams, nei nustatyta direktyvoje, direktyvos priėmimas negarantuoja visų tarp valstybių narių egzistuojančių teisių gynimo reglamentavimo ir

⁴² 2004 m. balandžio 29 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48//EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo. Preambulės 7, 8, 10 punktai.

⁴³ 2012 m. spalio 26 d. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialusis leidinys C 326*, 26/10/2012 p. 0001 – 0390. 288 str.

įgyvendinimo skirtumų pašalinimo. Tokių skirtumų pašalinimas priklauso nuo to, kaip sėkmingai valstybė narė įgyvendins direktyvos nuostatos savo nacionaliniuose teisės aktuose. Pažymima, kad Direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo nereglamentuoja Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikcinių aspektų, todėl toliau darbe ji nebus nagrinėjama.

Nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo teisės šaltinių ypatumus, vertas paminėjimo yra 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 608/2013 dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138./2003⁴⁴. Šis reglamentas nustato sąlygas ir procedūras, reglamentuojančias muitinės veiksmus tais atvejais, kai įtariama, kad tam tikros prekės pažeidžia intelektinės nuosavybės teisę. Reglamentas skirtas pagerinti pasienio kontrolės mechanizmą, užkirsti kelią suklastotų prekių importui į Europos Sąjungą, eksportui ir reeksportui iš Europos Sąjungos, iš esmės bet kokiam patekimui į laisvą apyvartą. Tiesa, šis reglamentas nėra susijęs su Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikciniais aspektais, todėl šiame darbe taip pat nėra nagrinėjamas.

Dar vienas paminėjimo vertas teisės aktas šio magistro baigiamojo darbo temos kontekste yra Prekių ženklų direktyva, kuria siekiama suderinti svarbiausias materialines prekių ženklų teisės nuostatas, turinčias didžiausią tiesioginį poveikį vidaus rinkos veikimui. Įgyvendinant Prekių ženklų direktyvą siekiama, kad būtų padaromas teigiamas poveikis konkurencingumui ir ekonomikos augimui. Tačiau, šios magistro baigiamojo darbo temos atžvilgiu Prekių ženklų direktyva nėra reikšmingas teisės aktas, nes jis neturi jokios įtakos Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikciniams aspektams.

Pagrindinis teisės šaltinis tiek Europos Sąjungos prekių ženklų, kaip intelektinės nuosavybės teisės objektų, reglamentavimo klausimais, tiek dėl Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikcinių klausimų yra Prekių ženklų reglamentas. Prekių ženklų reglamentas nustato Europos Sąjungos taisykles dėl su Europos Sąjungos prekių ženklais susijusių teisminių ginčų teisingumo ir proceso. Prekių ženklų reglamente įtvirtintos taisyklės dėl jurisdikcijos taikymo ginčiuose dėl Europos Sąjungos prekių ženklų pažeidimo ir galiojimo. Prekių ženklų reglamentas taip pat aptaria ir teisingumo apimtį, reglamentuoja priešieškinius. Prekių ženklų reglamente nustatytos ir taikytinos teisės

⁴⁴ 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 608/2013 dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138./2003.

taisyklės, kurios dažnu atveju yra neatsiejamos nuo teisingumo reglamentavimo. Šio magistrinio baigiamojo darbo atžvilgiu taikytina teisė nėra aptariama siekiant pasirinktą temą išnagrinėti sistemiškai bei kompleksiskai, atsižvelgiant į šio magistro baigiamojo darbo apimtį. Pasirinkta tema aptariama išsamiai, detalai ir nagrinėjant esmines temos kontekste iškeltas problemas, todėl taikytinos teisės analizė nepatenka į nagrinėjamos temos apimtį ir jurisdikciniai aspektai Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu aptariami tik teisingumo klausimų prasme.⁴⁵

Prekių ženklo reglamento 122 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė, kuria vadovaujantis, jeigu Prekių ženklo reglamentas nenurodo kitaip, bylų dėl Europos Sąjungos prekių ženklų ir dėl paraiškų Europos Sąjungos prekių ženkams, taip pat tuo pačiu metu ar vėlesniu laiku keliamoms byloms grindžiamoms Europos Sąjungos prekių ženklais ir nacionaliniais prekių ženklais, teisingumas nustatomas vadovaujantis Briuselio I reglamento taisyklėmis. Taigi be Prekių ženklo reglamento, svarbus teisės šaltinis nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikcinius aspektus yra Briuselio I reglamentas ir jame įtvirtintos atitinkamos teisės nuostatos bei teisingumo taisyklės.

Akivaizdu, kad be jau paminėtų teisės aktų, kurių reglamentuojamos teisės normos aktualios nagrinėjant jurisdikcinius aspektus Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynime, itin svarbus yra tokių teisės normų aiškinimas, kuris pateikiamas tiek Europos Sąjungos teismų, tiek valstybių narių nacionalinių teismų sprendimuose.

Teisės aktai gali būti neišsamūs, sudėtingai veikiančios praktikoje, todėl jų aiškinimo ir taikymo ypatumų išdėstymas teismų praktikoje yra labai svarbus siekiant tinkamai veikiančios teisės aktų sistemos. Tiesa, teismų praktikoje pasitaiko teismų sprendimų, kurie nepadedą išsiaiškinti ir išanalizuoti tam tikrų teisės normų veikimo, pritaikymo principų, tačiau įveda dar daugiau neaiškumo ir sumaišties, kuri sprendžiama ateities teismų sprendimuose ir išaiškinimuose. Kadangi teisės aktai bei juos aiškinantys teismų sprendimai gali pasirodyti neaiškūs ir nekonkretūs, kartais suformuojantys taisykles, galinčias pasirodyti netinkamomis ir tokiomis, kurios neturėtų egzistuoti teisinėje sistemoje, didelės reikšmės turi ir teisės mokslininkų nuomonė, išdėstoma doktrinoje. Atitinkamai, doktrina šio magistro baigiamojo darbo atžvilgiu yra taip pat labai svarbus šaltinis, kuriame pateikiamos nuomonės, analizės padeda suformuoti kritinį požiūrį į tam tikrus teisės aktus bei jų išaiškinimus teismų sprendimuose.

⁴⁵ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 201. P. 511.

3. EUROPOS SAJUNGOS PREKĖS ŽENKLAS KAIP TEISINĖS APSAUGOS OBJEKTAS

Europos Sąjungos prekių ženklas yra intelektinės nuosavybės teisės objektas, o intelektinės nuosavybės teisės objektai, kaip ir bet kurie kiti nuosavybės objektai, gali būti teisių pažeidimo objektais. Europos Sąjungos prekių ženklo sistema įtvirtina tokių prekių ženklų savininkų teises, apibrėžia jų turinį, bet tokia sistema būtų nefunkcionuojanti, jeigu ji nesugebėtų užtikrinti tokių teisių apsaugos bei gynimo, teisių pažeidimo atvejais. Prekių ženklo reglamentas nustato teisių gynimą administracine ir teismine tvarkomis, tačiau, kadangi šio magistro baigiamojo darbo tema nagrinėja Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo juridikinius aspektus, tik teisminis Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimas yra aktualus ir tik jis bus aptariamas toliau šiame magistro baigiamajame darbe.

Prekių ženklo reglamento 9 straipsnyje nustatytos aplinkybės, kuriomis gali būti pažeidžiamas Europos Sąjungos prekių ženklas. Prieš aptariant aplinkybes, kuriomis gali būti pažeidžiamos Europos Sąjungos prekių ženklų teisės, pažymima, kad tam, jog teisės būtų pažeidžiamos, nereikalaujama atsakovo žinojimo, ketinimo, ar priežastinio ryšio su atsakovu.⁴⁶ Taip yra todėl, kad, kaip ir patentų bei registruotų dizainų atveju, atsakomybė už prekių ženklų pažeidimą yra griežta: monopolis yra „absolutus“. Be to, taisyklės dėl vartotojų suklaidinimo dėl prekių kilmės (angl. *passing-off*) kontekste, prekių ženklo savininkui nereikia įrodyti patirtos žalos. Prekių ženklo savininkas gali inicijuoti ieškinį dėl Europos Sąjungos prekių ženklo savininko teisių pažeidimo net jeigu atitinkamas prekių ženklas nebuvo naudojamas.⁴⁷

3.1. Europos Sąjungos prekių ženklo savininkų teisių gynimo būdai

Teisių gynimas – visuma priemonių, kurios skirtos atkurti pažeistas teises, jas pripažinti, apsaugoti nuo gresiančių ir pakartotinių tolesnių pažeidimų, pašalinti bet kokius teisę pažeidžiančius veiksmus, taip pat turtinės ir neturtinės žalos patirtos dėl pažeidimo kompensavimui.⁴⁸ Siekiant Europos Sąjungos prekių ženklo savininko pažeistų teisių gynimo, reikalavimai gali pasireikšti vienos ar kelių teisių gynimo būdų ir priemonių

⁴⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. gruodžio 15 d. sprendimas *Frisdranken Industrie Winters BV v. Red Bull GmbH*, Case, C-119/10, EU:C:2011:837; Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas Kanceliarijos divizija. 2010 m. liepos 30 d. sprendimas byloje *Specsavers International Healthcare Ltd. v. Asda Stores*, EWHC 2035 (Ch).

⁴⁷ BENTLY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law. 4th Edition*. United States of America, New York: Oxford University Press, 2014. P. 1038.

⁴⁸ MIZARAS, V. *Autoriu teisės: civiliniai teisių gynimo būdai*. Vilnius: Justitia, 2003. P. 28.

taikymu⁴⁹. Teisių gynimas gali pasireikšti (i) prevenciniais teisių gynimo būdais (reikalavimas nutraukti teises pažeidžiančius veiksmus, uždrausti atlikti veiksmus, dėl kurių gali būti pažeistos teisės), (ii) apsauginiais teisių gynimo būdais (reikalavimas pripažinti teises, atlyginti žalą ar nuostolius, išmokėti kompensaciją, atkurti padėti buvusią iki pažeidimo). Atskirai gali būti paminimos ir laikinosios apsaugos priemonės, įskaitant įrodymų užtikrinimo priemonės, kurių gali prireikti užtikrinant tinkamą teismo sprendimų vykdymą.

Prekių ženklų reglamente įtvirtintas Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimas yra problematiškas, nes Prekių ženklų reglamentas tiesiogiai įtvirtina tik keletą civilinių teisių gynimo būdų. Pagal Prekių ženklų reglamento 17 straipsnio 1 dalį Europos Sąjungos prekių ženklų suteikiamos teisės reguliuojamos minėto reglamento nuostatomis, tuo tarpu, visais kitais Europos Sąjungos prekių ženklų pažeidimo klausimais reikia vadovautis nacionaliniais įstatymais. Atsižvelgiant į tai, kad Prekių ženklų reglamente tiesiogiai įtvirtintų Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo būdų yra tik keletas, o dauguma nurodyti nacionaliniuose įstatymuose, toks reguliavimas, kuris daugiausiai siejamas su valstybių narių nacionaline teise susilaukia daugiausiai kritikos. Kaip, kad teigia prof. dr. Vytautas Mizaras „<...> norint pašalinti laisvo prekių ir paslaugų judėjimo kliūtis ir įdiegti konkurencijos neiškreipiančią tvarką, <...> nepakanka sukurti vienodas materialinės teisės taisykles, bet būtina užtikrinti ir vienodą teisių gynimo sistemą“⁵⁰.

Atkreipiamas dėmesys, kad Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo būdai, toliau bus nagrinėjami tik civilinių teisės gynimo būdų apimtimi, kadangi baudžiamosios teisės klausimų šio magistro baigiamojo darbo apimtis nenagrinėja, nes priešingu atveju, nepavyktų išsamiai atskleisti magistro baigiamajame darbe nagrinėjamos temos problematikos, pasiekti nustato darbo tikslo, įgyvendinti iškeltų uždavinių.

Tiesiogiai įtvirtinti Europos Sąjungos prekių ženklų savininko teisių gynimo būdai Prekių ženklų reglamente yra (i) teisė reikalauti pagrįsto dydžio kompensacijos už

⁴⁹ Analizuojant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo būdus svarbu suprasti, jog teisių gynimo priemonės ir gynimo būdai nėra suvokiami vienodai. Priemonės dažniau bus suvokiamos kaip teisių gynimas pasireiškiantis per procesinį teisinį pobūdį, o teisių gynimas yra labiau materialinės teisės pagrindu reiškiami reikalavimai teisių pažeidimo atžvilgiu. Vadovaujantis pateiktais argumentais, prevencinė gynimo priemonė nėra savarankiškas civilinių teisių gynimo būdas, o tik priemonė siekiant geriau užtikrinti civilinių teisių gynybą, t. y. materialinių teisių gynimo būdų taikymą. MIZARAS, V. *Prevencinis autorių teisių ir gretutinių teisių gynimas*. Tarptautinės mokslinės konferencijos *Autorių teisės į literatūros, mokslo ir meno kurinius: aktualijos ir perspektyvos* pranešimų rinkinys. Vilnius: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Vilniaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas, 2004. P. 87.

⁵⁰ MIZARAS, V. *Bendrijos prekių ženklų apsaugos sistemos pagrindiniai principai*. Vilnius: Justitia. 2004, Nr. 4 (52).

veiksmus, atliekamus po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos paskelbimo dienos, jeigu tokie veiksmai po paskelbimo dienos tampa draudžiami (Prekių ženklo reglamento 11 straipsnio 2 dalis), (ii) teisė atsakovui uždrausti toliau atlikti teises pažeidžiančius ar galinčius pažeisti veiksmus, jeigu teismas nustatė, jog atsakovas pažeidė arba galėjo pažeisti teises į Europos Sąjungos prekių ženklą (Prekių ženklo reglamento 130 straipsnio 1 dalis), ir (iii) teisė uždrausti žymeniu žymėti prekes ar paslaugas, jeigu toks žymėjimas pažeidžia Europos Sąjungos prekių ženklo teises (Prekių ženklo reglamento 9 straipsnio 2 dalis). Taigi, Prekių ženklo reglamente numatytas Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimas nėra išsamus ir tai labiau reguliuojama atskirų valstybių narių nacionalinės teisės normomis.

Autoriaus nuomone pastebima, kad įvertinus Prekių ženklo reglamente įtvirtintų Europos Sąjungos prekių ženklo savininko teisių gynimo būdų reglamentavimo priešastis autonomijos principo kontekste, galima teigti, jog priešingu atveju, įtvirtinus platesnį teisių gynimo būdų sąrašą, atsirastų galimybė kilti spragoms įgyvendinant nacionalinių įstatymų taikymą šiems būdams.

Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo klausimas aktualus pažeidus arba kilus grėsmei, kad bus pažeistos Europos Sąjungos prekių ženklo suteikiamos teisės. Atsižvelgiant į jurisdikciją, veiksmų, kurių tikslas ginti Europos Sąjungos prekių ženklo teises gali būti įvairių, pavyzdžiui veiksmai gali būti procedūros dėl pažeidimo (angl. *infringement proceedings*), veiksmai dėl nesąžiningos konkurencijos (angl. *actions for unfair competition*), arba, valstybėse, veikiančiose pagal anglosaksų teisės tradiciją, veiksmų prieš *passing-off*⁵¹ formą.⁵²

Minimalius teisės gynimo standartus, kuriuos kiekviena valstybė narė privalo numatyti savo nacionaliniuose įstatymuose, įtvirtina Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba⁵³ (toliau – TRIPS sutartis): (i) prevencinis ieškinys, siekiant uždrausti pažeidžiančių veiksmu atlikimą (TRIPS sutarties 44 straipsnis); (ii) nuostolių atlyginimas ir kompensacijos sumokėjimas, įskaitant gauto pelno išreikalavimą

⁵¹ Angl. *Passing-off*, taip, kaip ji suprantama šios darbo dalies kontekste, kilo iš bendrosios teisės tradicijos. Ši doktrina panaši į nesąžiningos konkurencijos institutą, bet yra bendresnio pobūdžio. Tai asmens atliekami veiksmai, kurie gali būti klaidinančiai panašūs į kito asmens veiksmus, dėl kurių, pastarasis patiria žalos, tokiu atveju asmuo, patyręs žalą dėl tokių veiksmų, gali reikšti *passing-off* formos ieškinį. Asmuo, patyręs žalą dėl kito asmens veiksmų, kurie klaidinančiai panašūs, turi įrodyti: (i) gerus ketinimus ar reputaciją sietinus su prekėmis ar paslaugomis, (ii) visuomenę klaidinančius arba galinčius suklaidinti veiksmus, bei (iii) patiriamą žalą.

⁵² JACOB, R., ALEXANDER, D., LANE, L., *A Guide to Intellectual Property, Fifth Edition*. United Kingdom, London: Sweet & Maxwell, 2004. P. 77-93.

⁵³ 1994 m. balandžio 15 d. *Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties IC priedas: Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų*. Valstybės Žinios, 2001-05-31. Nr. 46-1619.

iš pažeidėjo (TRIPS sutarties 45 straipsnis); (iii) kitos žalos atlyginimo priemonės, pavyzdžiui prekių, medžiagų ir (arba) įrangos, pažeidžiančios teises sunaikinimas (TRIPS sutarties 46 straipsnis; (iv) teisė į informaciją (TRIPS sutarties 47 straipsnis). Atskirai įtvirtintas ir laikinųjų apsaugos priemonių taikymas (TRIPS sutarties 50 straipsnis).

Žvelgiant į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę, Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas⁵⁴, o būtent 70 šio įstatymo straipsnis, nustato teisių gynimo būdus, pagal kuriuos pareiškėjas, ženklo savininkas ar jų teisių perėmėjai gali reikalauti pripažinti jų teises, įpareigoti nutraukti neteisėtus veiksmus, uždrausti atlikti veiksmus, dėl kurių gali būti realiai pažeistos teisės arba atsirasti žala, atlyginti turtinę žalą (negautas pajamas, kitas turėtas išlaidas ir tam tikrais atvejais ir neturtinę žalą) bei kitus įstatyme įtvirtintus teisių gynimo būdus.⁵⁵ Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatyme taip pat numatyta ir teisė gauti informaciją (71 straipsnis), laikinosios apsaugos ir įrodymų užtikrinimo priemonės (73 straipsnis).

3.2. Asmenys, galintys inicijuoti Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimą

Jurisdikcinių aspektų ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises kontekste tai nėra aktualu, tačiau bendroje Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo sampratoje, tai turi didelę reikšmę, todėl, siekiant, kad magistro baigiamasis darbas turėtų kuo didesnę praktinę reikšmę, žemiau bus siekiama susistemintai pateikti sąrašą asmenų, galinčių inicijuoti Europos Sąjungos teisių gynimą. Akivaizdu, kad už Europos Sąjungos prekių ženklo suteikiamų teisių gynimą, jau aptartais teisių gynimo būdais, atsakingas yra pats Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas. Tačiau ir be pačio Europos Sąjungos prekių ženklo savininko yra kitų asmenų galinčių inicijuoti teisių gynimo procedūrą. Dar neregistruoto prekių ženklo atveju, teisę teismine tvarka ginti savo teises turi ir asmuo pateikęs paraišką dėl Europos Sąjungos prekių ženklo registracijos, bet tai tiesiog tas pats savininkas, kurio statusas dar nėra įvardinamas kaip savininko, vien todėl, kad prekių ženklas nelaikomas registruotu. Pagal Prekių ženklo reglamento 25 straipsnio 3 dalį, teisminę tvarką Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimui gali užtikrinti ir licencijatas. Pastebėtina, kad, licencijatas teisiniu procesu ginti Europos Sąjungos prekių ženklo suteikiamas teises gali tik, jeigu tai numatyta licencinėje sutartyje. Išimtinės licencijos savininkas tokius procesus

⁵⁴ Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 2000-10-31, Nr. 92-2844.

⁵⁵ ŽILINSKAS, V. J., KASPERAVIČIUS, P., KIŠKIS, M. *Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. P. 380-381.

gali pradėti tik, jeigu pats savininkas, gavęs oficialų pranešimą, per atitinkamą laiką pats neiškelia bylos dėl teisių į prekių ženklą pažeidimo.

Pažymima, kad subjektai, turintys teisę tapti Europos Sąjungos prekių ženklo savininkais, yra visi fiziniai ar juridiniai asmenys, tarp jų ir institucijos, įsteigtos pagal viešosios teisės nuostatas (Prekių ženklo reglamento 5 straipsnis)⁵⁶. Svarbiu momentu Europos Sąjungos prekių ženklo sistemoje laikytina tai, jog Europos Sąjungos prekių ženklo savininko subjektiškumas nėra ribojamas Europos Sąjungos teritorija, todėl paraišką dėl Europos Sąjungos prekių ženklo registracijos gali pateikti ir subjektai, kurių jurisdikcija nėra Europos Sąjungos valstybė narė. Pažvelgus į 1989 m. birželio 27 d. Madrido sutarties dėl tarptautinės prekių ženklų registracijos protokolą, pataisytą 2006 m. spalio 3 d. ir 2007 m. lapkričio 12 d.⁵⁷ (toliau – Madrido sutarties protokolą) akivaizdu, kad subjektiškumo neribojimas Europos Sąjungos prekių ženklo registracijos sistemoje yra esminis skirtumas nuo tarptautinės prekių ženklų registracijos. Tarptautinė prekių ženklų registracijos sistema yra neprieinama *locus standi* subjektui, nesančiam iš nurodyto tarptautinio susitarimo šalies (Madrido sutarties protokolo 2 straipsnis).⁵⁸

Taigi, įprastai Europos Sąjungos prekių ženklo teisių pažeidimo gynimo procedūros teismine tvarka bus inicijuojamos atitinkamo prekių ženklo savininko. Tačiau, (i) be savininko, asmenimis galinčiais teismine tvarka ginti Europos Sąjungos prekių ženklo teises yra (ii) asmuo, pateikęs paraišką dėl Europos Sąjungos prekių ženklo registracijos (taikoma tik neregistruoto prekių ženklo atveju), (iii) licencijatas, jeigu tai numatyta licencinėje sutartyje, (iv) išimtinės licencijos savininkas, jeigu atitinkamo Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas, nereaguodamas į oficialų licencijato skatinimą, pats neinicijuoja teismo Europos Sąjungos prekių ženklo gynimo.⁵⁹ Pastebima, jog Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas dalinai galimas jau nuo paskelbimo apie Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos gavimą. Europos Sąjungos prekių ženklo teisės galioja 10 metų laikotarpyje ir jų galiojimas gali būti pratęstas kitiems 10 metų laikotarpiais, galimai neribotai.⁶⁰

⁵⁶ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

⁵⁷ 1989 m. birželio 27 d. Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolą. *Valstybės žinios*, 1997-06-06, Nr. 50-1193.

⁵⁸ BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010. P. 590-598.

⁵⁹ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1038.

⁶⁰ *ibidem*.

4. TEISMINGUMAS GINANT EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLO TEISES

Žvelgiant į Europos Sąjungos prekių ženklą, teisių apibrėžimas ir turinys yra svarbūs, tačiau bet kokiam tokio prekių ženklo savininkui, taip pat itin svarbu yra tokių teisių saugojimas ir efektyvus gynimas pažeidimo atveju. Tiek bet kokių kitų intelektinės nuosavybės teisių, tiek Europos Sąjungos prekių ženklo teisių priskyrimas nėra daug vertas, jeigu šios teisės nėra gerbiamos kitų ir, jeigu pažeidimai negali būti persekiojami teismuose vedančiuose į tinkamą ir tikslingą sankcijų pritaikymą.⁶¹ Teisių gynimas teisme ir sankcijų taikymas, kaip galutinis rezultatas, Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo atžvilgiu gali pasirodyti sudėtingi, atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas yra vientisas ir apimantis visas Europos Sąjungos valstybes nares, t. y. siejantis ne vieną nacionalinę jurisdikciją. Tokiu atveju svarbu nustatyti koks teismas turi jurisdikciją spręsti ginčą, kurio objektas yra Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas.

Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas pagal Prekių ženklo reglamentą turi išimtines teises į jam priklausantį Europos Sąjungos prekių ženklą. Be išimtinių teisių, Europos Sąjungos prekių ženklo savininkui ir suteikiamos atitinkamos išvestinės teisės, kylančios iš naudojimo ir disponavimo prekių ženklu, kaip nuosavybės objektu. Kaip jau minėta, akivaizdu, kad atitinkamas teises, kaip nuosavybės objektą, Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas yra suinteresuotas apsaugoti ir užtikrinti jų gynimą. Prekių ženklo reglamente įvirtinta savarankiška teisminė Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo sistema, kurioje Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimą užtikrina išskirtinė Europos Sąjungos prekių ženklų teismų kompetencija.⁶²

Svarbu pažymėti, kad Europos Sąjungos prekių ženklų teismai nėra specializuoti teismai. Europos Sąjungos prekių ženklų pažeidimo ir galiojimo klausimus sprendžia Europos Sąjungos prekių ženklų teismai, kurių sistema sudaryta iš valstybių narių paskirtų nacionalinių teismų (Prekių ženklo reglamento 123 straipsnis).⁶³ Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 123 straipsnio 1 dalimi valstybės narės privalo paskirti kaip galima mažiau nacionalinių pirmosios ir antrosios (apeliacinės) instancijų bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų, kuriems pagal reglamentą ir būtų priskiriamos

⁶¹ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 484.

⁶² 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

⁶³ BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010. P. 596.

Europos Sąjungos prekių ženklų teismų kompetencijos.⁶⁴ Autoriaus nuomone, tokia nuostata, kurioje įvardinti tik pirmosios ir antrosios instancijų teismai gali būti vertinama kritiškai, nes sudaromas įspūdis, jog Europos Sąjungos prekių ženklų sistemoje atimta kasacijos galimybė. Tačiau, pagal Prekių ženklo reglamento 133 straipsnio 3 dalį kasacijos galimybė įtvirtinta nustatant, jog antrosios instancijos Europos Sąjungos prekių ženklų teismų priimtiems sprendimams tolesnė apeliacija galima taikant taisykles pagal nacionalinius teisės aktus. Atkreiptinas dėmesys, jog Prekių ženklo reglamente procesinės Europos Sąjungos prekių ženklų teismų sprendimų apskundimo tvarkos taisyklės nenustatytos. Pirmosios instancijos Europos Sąjungos prekių ženklų teismų sprendimų apeliacijų pateikimo sąlygos ir tvarka, kaip ir pats kasacijos procesas, reglamentuoti pagal teismo buvimo vietos valstybės narės nacionalinius įstatymus (Prekių ženklo reglamento 129 straipsnio 3 dalis).

Pažymima, kad pagal Prekių ženklo reglamentą tiek Europos Sąjungos Bendrasis Teismas, tiek Europos Teisingumo Teismas nėra Europos Sąjungos prekių ženklų teismų sistemos dalis. Minėtųjų teismų kompetencijai nėra priskirtinos Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių pažeidimo bylos, tačiau Europos Sąjungos Bendrasis Teismas ar Europos Teisingumo Teismas gali būti netiesiogiai įtraukiami nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių pažeidimą, jeigu nacionalinis teismas kreiptųsi pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo⁶⁵ 267 straipsnį dėl preliminaraus nutarimo išaiškinant tam tikras Prekių ženklo reglamento nuostatas.

Atkreipiamas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Europos Sąjungos prekių ženklų teismais paskirti yra Vilniaus apygardos teismas, kaip pirmosios instancijos teismas (Prekių ženklų įstatymo 78 straipsnio 2 punktas) bei Lietuvos apeliacinis teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas.⁶⁶

Prieš pradėdant detalesnę Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo jurisdikcinių aspektų analizę, verta paminėjimo ir Prekių ženklo reglamento nuostata dėl Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimo prezumpcijos (Prekių ženklo reglamento 127 straipsnis) (toliau – Galiojimo prezumpcija). Vadovaujantis Galiojimo prezumpcija

⁶⁴ Bendrijos prekių ženklų teismų ir Bendrijos dizainų teismų sąrašų skelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo 95 straipsnio 4 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino 80 straipsnio 4 dalį (2014/C 332/06) [interaktyvus]. [žiūrėta 2019 m. vasario 28 d.]. Prieiga per internetą: <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0924\(05\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0924(05)&from=LT)>.

⁶⁵ 2012 m. spalio 26 d. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialusis leidinys C 326*, 26/10/2012 p. 0001 – 0390.

⁶⁶ BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010. P. 596.

Europos Sąjungos prekių ženklų teismai nagrinėdami ginčus priskiriamus jų kompetencijai, Europos Sąjungos prekių ženklą laiko galiojančiu ir savo iniciatyva klausimo dėl jų galiojimo nekelia. Europos Sąjungos prekių ženklų galiojimo klausimą gali iškelti tik atitinkamas atsakovas, Prekių ženklo reglamento tvarka pateikdamas priešiškinį dėl panaikinimo arba paskelbimo negaliojančiu. Atkreiptinas dėmesys, kad bylose dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo, Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimo klausimas negali būti keliamas.

Esminės šiam magistrui baigiamajam darbui Prekių ženklo reglamento nuostatos dėl Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių pažeidimų bylų teisingumo išdėstytos šio teisės akto X skyriuje. Siekiant detalizuoti ir kompleksiškai pateikti Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo jurisdikcinių aspektų sistemą, teisingumo taisyklės susijusios su Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimu išdėstomos tokia tvarka: (i) aptariant išimtinį ir papildomą teisingumą, (ii) išdėstant teritorinio teisingumo taisykles; (iii) analizuojant ir vertinant specialųjį teisingumą, (iv) įvertinant ir pateikiant kitus svarbius dalykus susijusius su Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo jurisdikciniais aspektais.

4.1. Išimtinis Europos Sąjungos prekių ženklų teismų teisingumas ar papildomas valstybių narių nacionalinių teismų teisingumas

Jau buvo aptarta anksčiau, kad Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo sistema nustato išskirtinį Europos Sąjungos prekių ženklų teismų teisingumą. Europos prekių ženklų teismų teisingumas nustatomas per ginčo dalyko prizmę, pagal kurią teisingumas gali būti priskiriamas Europos Sąjungos prekių ženklų teismams arba valstybių narių nacionaliniams teismams, kurie nepriskiriami prie Europos Sąjungos prekių ženklų teismų. Teisingumo skirstymas Europos Sąjungos prekių ženklų teismams arba valstybių narių nacionaliniams teismams priklauso nuo ginčo dalyko, kuris nurodo ginamas teises – išimtinės Europos Sąjungos prekių ženklo teises, ar kitas su Europos Sąjungos prekių ženklu susijusias teises.

Kaip jau minėta Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo sistema nustato išskirtinį Europos Sąjungos prekių ženklų teismų teisingumą. Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 124 straipsnio nuostatomis, išskirtinai Europos Sąjungos prekių ženklo teisėmis: (i) visos teisių pažeidimo bylos ir, jeigu tai leidžia nacionaliniai įstatymai, gresiančio teisių į Europos Sąjungos prekių ženklus pažeidimo bylos; (ii) jeigu tai leidžia nacionaliniai įstatymai, bylos dėl pripažinimo, jog teisių pažeidimo nebuvo; (iii)

visos bylos iškeltos dėl veiksmų, atliekamų po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos paskelbimo dienos, jei tie veiksmai po paskelbimo apie prekių ženklo registraciją dėl to paskelbimo tampa draudžiami (Prekių ženklo reglamento 11 straipsnio 2 dalis); (iv) priešieškiniai dėl Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo arba jų paskelbimo negaliojančiais pagal Prekių ženklo reglamento 128 straipsnyje nurodytas sąlygas.

Atsižvelgiant į Prekių ženklo reglamente nustatytą išimtinę Europos Sąjungos prekių ženklų teisingumą, Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų išimtinių teisių gynimas pažeidimo atvejais priklauso Europos Sąjungos prekių ženklų teismams. Pažymima, kad be Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų išimtinių teisių pažeidimo bylų, šių teismų jurisdikcijai, kaip ir Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybai (toliau – Tarnyba), priklauso reikalavimų dėl prekės ženklo pripažinimo negaliojančiu nagrinėjimas.

Pagal Prekių ženklo reglamento 134 straipsnio 1 dalį valstybių narių nacionaliniai teismai yra teisingi nagrinėti bylas dėl prekių ženklų, kurios nepatenka į teisingumo taisyklę įtvirtinančią Europos Sąjungos prekių ženklų teismų jurisdikciją. Minėtosios bylos teisingos tiems nacionaliniams teismams, kuriems jos būtų teisingos *ratione loci*⁶⁷ ir *ratione materiae*⁶⁸ pagrindu, jeigu tai būtų toje valstybėje registruotų nacionalinių prekių ženklų bylos. Aptartų bylų, kurių teisingumas apibrėžiamas kaip papildomas valstybių narių nacionalinių teismų teisingumas, teritorinis teisingumas nustatomas pagal Briuselio I reglamento teisės normas.

Bylos, kurios pagal Prekių ženklo reglamento 134 straipsnio 1 dalį nepriklauso Europos Sąjungos prekių ženklų teismų jurisdikcijai ir yra teisingos nacionaliniams teismams, kurie nėra Europos Sąjungos prekių ženklų teismams, minėtajame Prekių ženklo reglamento straipsnyje įvardijamos kaip „kitos bylos“, tačiau konkrečiai kokios tai bylos, neįvardinama. „Kitos bylos“ Prekių ženklo reglamento aspektu gali apimti (i) ginčus dėl prekių ženklų perdavimo (Prekių ženklo reglamento 20 straipsnis), (ii) ginčus dėl teisės naudotis Europos Sąjungos prekių ženklo suteikimo pagal licencinę sutartį (Prekių ženklo reglamento 25 straipsnis), (iii) ginčus dėl daiktinių teisių (Prekių ženklo reglamento 22 straipsnis) ir pan.⁶⁹ Doktrinoje galima pastebėti, jog dalis autorių, prie ginčų teisingų nagrinėti nacionaliniams valstybių narių teismams, pagal aukščiau aptartas papildomo teisingumo nustatymo taisykles, priskiria Europos Sąjungos prekių ženklo išieškojimo

⁶⁷ FELLMETH, X. A., HORWITZ, M. *Guide to Latin in International Law*. United Kingdom, London: Oxford University Press, 2011. P. 247.

⁶⁸ *ibidem*. P. 247.

⁶⁹ KOOIJ, van der P. A. C. E. *The Community Trade Mark Regulation*. United Kingdom, London: Sweet & Maxwell, 2000. P. 169-170.

vykdymo procese bylas (Prekių ženklo reglamento 23 straipsnis) ir bylas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo įtraukimo į bankroto procedūrą⁷⁰. Pastebėtina, kad nepriklausomai nuo to, jog šių bylų teisingumas priklauso valstybių narių nacionaliniams teismams, tačiau įvardintų vykdymo ir bankroto bylų teisingumo jurisdikciniai aspektai nagrinėtini pagal kitas Prekių ženklo reglamente nustatytas teisingumo nustatymo taisykles, o ne pagal Briuselio I reglamente įtvirtintas teisės normas. Minėtų vykdymo bylų teisingumas, pagal Prekių ženklo reglamento 23 straipsnio 2 dalį vertinamas pagal Prekių ženklo reglamento 19 straipsnį. Verta pridurti, kad šis nukreipimas vykdymo bylų atveju į Prekių ženklo reglamento 19 straipsnį suteikia daug neaiškumo, nes Prekių ženklo reglamento 23 straipsnio 2 dalis apibrėžia, jog išimtinė kompetencija Europos Sąjungos prekių ženklo išieškojimo vykdymo metu procese priklauso Prekių ženklo reglamento 19 straipsnyje nurodytiems teismams ir valstybių narių institucijoms, tačiau būtent šiame Prekių ženklo reglamento straipsnyje nėra tiesiogiai minimi teismai ar nacionalinės institucijos. Atsižvelgiant į tai, kad aptartų vykdymo bylų atveju Prekių ženklo reglamentas nukreipia į straipsnį, kuris turėtų nurodyti teismus, kuriems ir būtų teisingos būtent minėtos vykdymo bylos, tačiau straipsnis tiesiogiai ir konkrečiai nenurodo jokių tokių institucijų, tai tokioms byloms taikomos teisingumo taisyklės aiškinamos pasitelkiant sisteminių metodą. Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 19 straipsniu, nagrinėtinų vykdymo bylų teisingumas nustatomas pagal Europos Sąjungos prekių ženklo vertinimo taisyklės pateiktas tame pačiame straipsnyje, t. y. tokios bylos teisingos valstybės narės, kurioje atitinkamo Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas turi savo būstinę ar gyvenamąją vietą arba yra įsisteigęs, teismams, jeigu tokių kriterijų identifikuoti neįmanoma, tuomet teisingumas priskiriamas Tarnybos būstinės valstybės teismams. Į bankroto procedūras Europos Sąjungos prekių ženklas gali būti įtrauktas tik tame valstybės narės teisme, kuriame yra pradėtos nemokumo procedūros, kurioje yra skolininko pagrindinių interesų centras (Prekių ženklo reglamento 24 straipsnio 1 dalis).

Ginčai, kurie yra teisingi valstybių narių teismams pagal papildomą valstybių narių nacionalinių teismų teisingumo taisyklę suformuotą Europos Sąjungos Prekių ženklo reglamente, yra vieninteliai prekių ženklų ginčai, kurie galimi spęsti arbitražo procese⁷¹. Nepaisant arbitražo proceso taikymo galimumo, toks ginčų sprendimo būdas, kaip ir mediacija, nėra populiarūs ir paplitę intelektinės nuosavybės srityje⁷². Prekių ženklo

⁷⁰ *ibidem*.

⁷¹ GASTINEL, E., MILFORD, M. *The Legal Aspects of the Community Trade Mark*. United States of America, Boston: Kluwer Law International, 2001. P. 183.

⁷² BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1228.

reglamentas nenumato arbitražo kaip galimo alternatyvaus ginčų sprendimo būdo dėl pažeistų Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų išimtinių teisių.

4.2. Teritorinis teisingumas. Bendroji taisyklė: atsakovas turi teisę į žaidimą namie (angl. *Home Game*)

Įvertinus ginčo dalyką ir identifikavus teismus, kuriems teisinga su Europos Sąjungos prekių ženklų susijusi byla, ar Europos Sąjungos prekių ženklų teismams, ar nacionaliniams valstybės narės teismams, sekantis svarbus etapas yra nustatymas valstybės narės, kurios Europos Sąjungos prekių ženklų teismas ar nacionalinis teismas bus kompetentingas spręsti atitinkamą ginčą. Atsižvelgiant į tai, kad identifikavus bylos priskirtinumą Europos Sąjungos prekių ženklų teismams arba valstybių narių nacionaliniams teismams, toliau išlieka svarbios teritorinio teisingumo nustatymo taisyklės, jų taikymas ir apimtis. Todėl, toliau darbe bus nagrinėjamos taisyklės taikomos teritoriniam teisingumui nustatyti.

Pagrindinės teritorinio teisingumo taisyklės nustatytos Prekių ženklo reglamento 125 straipsnyje, šios taisyklės skirtos teritoriniam teisingumui byloms, kuriose ginčas susijęs su Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių pažeidimu ir prekių ženklo galiojimo nustatymu. Todėl šios teisingumo nustatymo taisyklės galioja Europos Sąjungos prekių ženklų teismų kompetencijai priskiriamų ginčų atžvilgiu. Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 125 straipsniu pagrindinės teritorinio teisingumo nustatymo taisyklės yra suformuotos iš trijų dalių, pagal kurias bylos ir pretenzijos keliamos (i) pagal atsakovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą, (ii) pagal ieškovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą, (iii) pagal Tarnybos būstinės vietą.

Pagrindinio teisingumo nustatymo taisyklės privalo būti taikomos nuosekliai⁷³. Jeigu galima identifikuoti atsakovo gyvenamąją arba įsisteigimo vietą, byla dėl Europos Sąjungos prekių ženklo savininko teisių pažeidimo ar Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimo bus teisinga būtent tokios gyvenamosios arba įsisteigimo vietos valstybės narės teisme. Jeigu taisyklė dėl teisingumo pagal atsakovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą negalima, nes tokia vieta nėra valstybėje narėje, tik tada galima antroji taisyklė, pagal kurią teisingumas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo savininko teisių pažeidimo ar Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimo būtų identifikuojamas pagal ieškovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą. Trečioji taisyklė, kuri gali būti taikoma tik tada kai pirma ir antra taisyklės negalimos, t. y. kai nei atsakovas, nei ieškovas neturi gyvenamosios ar įsisteigimo vietos valstybėje narėje, reglamentuoja, jog tokiu atveju ginčų dėl Europos Sąjungos prekių

⁷³ *ibidem*.

ženklų savininko teisių pažeidimo ar Europos Sąjungos prekių ženklų galiojimo teisingumas nustatomas pagal Tarnybos būstinės vietą.⁷⁴

Akivaizdu, kad nuoseklios Europos Sąjungos prekių ženklų bylų teritorinio teisingumo nustatymo taisyklės ir jų taikymo variantai padeda išvengti manipuliacinio teismų jurisdikcija ir mažinti ieškovų siekį pasirinkti jiems tinkantį teismą, kuriame būtų didesnė tikimybė išgirsti būtent ieškovui palankų sprendimą (angl. *forum shopping*)⁷⁵ nei bet kokiam kitame teisme.⁷⁶ Minėtosios ieškovo galimybės pasirinkti ginčo teismą tokį, kuriame tikėtina, ieškovui bus priimtas palankesnis sprendimas egzistavimas ir Europos Teisingumo Teismo yra vertinamas kaip neigiamas dalykas, pagal kurį ginčų sistema kiek įmanoma labiau turėtų vengti sudaryti galimybių ieškovui veikti aptartu „*forum shopping*“ principu.⁷⁷ Todėl yra būtina nustatyti aiškias tarptautinio teisingumo taisykles.⁷⁸ Autoriai L. Bently ir B. Sherman pabrėžia, kad nepaisant teritorinio teisingumo taisyklių nuoseklumo, galimybė ieškovams modeliuoti bylos priskirtinumą teismui siekiant pasirinkti teismą, kuriame galimai būtų priimtas ieškovui palankus sprendimas (angl. *forum shopping*), vis tiek išlieka. Tokia galimybė pagal Prekių ženklų reglamente nustatytas teisingumo taisykles nėra panaikinta, nes Prekių ženklų reglamente įtvirtintos ir kitos, alternatyvios, teritorinio teisingumo taisyklės, pavyzdžiui, teisingumas pagal vietą, kurioje buvo atliktas ar gresia teisių pažeidimas. Pastarosios taisyklės ieškovui leidžia pasirinkti tarp kelių kompetentingų teismų.

Nepriklausomai nuo keliais skirtingais lygiais išdėstytų pagrindinio teritorinio teisingumo taisyklių ir galimų teisingumo alternatyvų, pagrindine teisingumo nustatymo taisykle, kuri bus taikoma pirmiausia, išlieka jurisdikcijos nustatymas pagal atsakovo gyvenamąją arba įsisteigimo vietą. Tokia pagrindinio teisingumo taisyklė suteikia atsakovui teisę į „žaidimą namie“ (angl. *home game*)⁷⁹ arba dar kitaip išraiškingai teisės doktrinoje įvardinamą, kaip privalomumas ieškovui „žaisti išvykoje“ (angl. *play*

⁷⁴ A Pan-European Network of Specialist Law Firms. *IT & IP Litigation in Europe: A Legal Guide for Foreign Lawyers* [interaktyvus]. 2016 [žiūrėta: 2019 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą <https://www.ulyss.net/wp-content/themes/the_theme/vendor/publications/doc/ITIPLGE.pdf>.

⁷⁵ PETSCHER, M. *What's Wrong with Forum Shopping? An Attempt to Identify and Assess the Real Issues of a Controversial Practice*. American Bar Association, 2011.

⁷⁶ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1081.

⁷⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2017 m. rugsėjo 27 d. sprendimas sujungtose bylose *Nintendo Co. Ltd. v. BigBen Interactive GmbH, BigBen Interactive SA*, C-24/16 ir C-25/16.

⁷⁸ *ibidem*.

⁷⁹ ENGELEN, van Th.C.J.A., *Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property* [interaktyvus]. Electronic Journal of Comparative Law, vol. 14.3, 2010 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.ejcl.org/143/art143-19.pdf>>.

away).⁸⁰ Atsakovo teisė dalyvauti bylos procese teisme parinktame pagal jo gyvenamąją vietą taip pat nustatyta ir Briuselio I reglamento 4 straipsnyje, kuris Europos Sąjungos prekių ženklų bylų atžvilgiu taikomas pagal jau aptartas papildomo valstybių narių nacionalinių teismų teisingumo taisykles.⁸¹ Pažymėtina, kad teisingumas pagal atsakovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą nustatomas nepriklausomai nuo atsakovo pilietybės, t. y. atsakovas gali ir nebūti Europos Sąjungos valstybės narės pilietis. Valstybės narės pilietybė nėra reikalaujama ir tuo atveju, jeigu teisingumas nustatomas pagal ieškovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą. Teismas turintis jurisdikciją vadovaujantis teisingumo nustatymo taisykle pagal atsakovo buveinės vietą turi jurisdikciją tarpvalstybinio mastu (angl. *cross-border*).

Europos Teisingumo Teismas nagrinėjo ką reiškia sąvoka „yra įsisteigęs“, Prekių ženklo reglamente įtvirtintos teisingumo taisyklės, nustatančios teisingumą pagal atsakovo gyvenamąją, kontekste.⁸² Europos Teisingumo Teismas byloje *Hummel v. Nike* teigia, kad reikia atsižvelgti ne tik į nuostatoje (Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 1 dalis) vartojamas sąvokas, bet ir į jos kontekstą bei tikslus. Akivaizdu, kad nagrinėjama Prekių ženklo reglamento nuostata konkrečiai nenurodo kaip sąvoka „yra įsisteigęs“ turi būti suprantama pagal šią nuostatą. Pasak Europos Teisingumo Teismo „Vis dėlto iš jos matyti, kad atsakovas, kuris neturi gyvenamosios vietos Sąjungoje, gali joje turėti vieną ar daugiau įmonės padalinių, o tai *a priori* leidžia manyti, kad pastaruoju atveju galima kreiptis įvairių valstybių narių, kurių teritorijoje įsteigti šie padaliniai, teismus.“⁸³ Tiesa, esmė šios bylos kontekste Generalinio advokato išreikšta pozicija sudaro išvadas, kad įsisteigimas turi būti vertinamas analizuojant materialius požymius, leidžiančius lengvai atpažinti įsisteigimo buvimą. Tokiam buvimui pagrįsti reikalingas realus ir nuolatinis veiklos centras, kurio pagrindu dalyvaujant darbuotojams ir naudojant materialinius išteklius būtų vykdoma komercinė veikla. Be to, tokį padalinį turime įvertinti kaip nuolatinio pobūdžio. Pavyzdžiui padalinio vertinimo įsisteigimo kontekste atžvilgiu, tokio padalinio nuolatinis pobūdis turi suponuoti vaizdą, lyg jis būtų patrunuojančiosios

⁸⁰ SHETREET, S., MCCORMACK, W. *The Culture of Judicial Independence in a Globalised World*. United States of America, Boston: Brill Nijhoff, 2016. P. 242.

⁸¹ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1228

⁸² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2017 m. gegužės 18 d. sprendimas byloje *Hummel Holding A/S v. Nike Inc., Nike Retail BV.*, C-617/15.

⁸³ *ibidem*.

organizacijos tęsinys.⁸⁴ Pažymima, kad tai, ar asmuo turi juridinio subjekto statusą, ar ne, yra nesvarbu.⁸⁵

Jeigu Europos Sąjungos teismas turi jurisdikciją, nes tai yra teismas pagal atsakovo gyvenamąją vietą, toks teismas yra teisingas dėl pažeidimų (padarytų ar gresiančių) visos Europos Sąjungos mastu.⁸⁶ Palyginimui, be to, kad tokia išvada darytina pagal Prekių ženklo reglamentą, tokį principą pripažįsta ir valstybių narių nacionaliniai teismai, tokius išaiškinimus galime rasti pavyzdžiui Danijos teismų sprendimuose, Danijos Aukščiausio Teismo 2004 m. sprendime *Philips v. Postech*⁸⁷ arba Hagos Apeliacinio Teismo *EGP v. Boston Scientific*⁸⁸. Europos Sąjungos teismas tiesiogiai nesprenė klausimo ar nacionalinis valstybės narės teismas turintis jurisdikciją spręsti bylą pagal atsakovo gyvenamąją arba įsisteigimo vietą, turi tarpvalstybinę jurisdikciją (angl. *cross-border*). Galima pozicija yra, kad toks klausimas nėra Europos Sąjungos teisės nagrinėjimo dalykas. Tiek Prekių ženklo reglamento, tiek Briuselio I reglamento nuostatos nustatančios teisingumo taisyklės Europos Sąjungos prekių ženklų bylų atžvilgiu, pateikia nuostatas, pagal kurias identifikuojama kuris konkretus teismas turi jurisdikciją spręsti ginčą ir nebūtinai pateikia faktinę jurisdikcijos taikymo apimtį. Tokiu atveju, tokia jurisdikcijos taikymo apimtis, nebent pagal Prekių ženklo reglamentą arba Briuselio I reglamentą būtų nurodoma tiesiogiai, bandoma išaiškinti kaip nacionalinės teisės dalykas.⁸⁹

Tiesa, aptartas klausimas netiesiogiai buvo nagrinėtas ir pačiame Europos Teisingumo Teisme, kurio sprendimu buvo pasisakyta, jog nacionalinis teismas, kurio teisingumas nustatytas pagal atsakovo gyvenamąją arba įsisteigimo vietą, turi tarpvalstybinę jurisdikciją. *Fiona Shevill v. Presse Alliance* byloje⁹⁰ (toliau – *Shevill*) Europos Teisingumo Teismas turėjo atsakyti klausimą dėl specialiosios jurisdikcijos nustatytos Briuselio I reglamente. Ginčo esmė buvo susijusi tiek su Prancūzijos, tiek su Jungtinės Karalystės jurisdikcijomis, o pastarojoje ir buvo pateiktas ieškinys. Europos Teisingumo Teismas nusprendė, kad Jungtinės Karalystės teismas šioje byloje prieš

⁸⁴ *ibidem*.

⁸⁵ *ibidem*.

⁸⁶ ENGELEN, van Th.C.J.A., *Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property* [interaktyvus]. Electronic Journal of Comparative Law, vol. 14.3, 2010 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.ejcl.org/143/art143-19.pdf>>.

⁸⁷ Danijos Aukščiausias Teismas. 2004 m. kovo 19 d. sprendimas byloje *HR, Philips v. Postech en Princo*, C02/110HR.

⁸⁸ Hagos Apeliacinis Teismas. 1998 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje, *Expandable Grafts Partnership v. Boston Scientific*, Nr. 97/1296.

⁸⁹ ENGELEN, van Th.C.J.A., *Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property* [interaktyvus]. Electronic Journal of Comparative Law, vol. 14.3, 2010 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.ejcl.org/143/art143-19.pdf>>.

⁹⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1995 m. kovo 7 d. sprendimas byloje *Shevill v Presse Alliance SA*, C-68/93.

Prancūzijos bendrovę turi jurisdikciją tik tiek, kiek tai susiję su žala, kuri buvo patirta Jungtinėje Karalystėje. Tačiau teismas, tuo pačiu tiesiogiai nustatė, jog ieškovas alternatyviai visada turi teisę pateikti ieškinį tiek atsakovo gyvenamosios vietos teisme, tiek teisės pažeidimo vietos teisme. Nepaisant to, jog ši byla nebuvo susijusi su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimu ir ji nenagrinėjo Briuselio I reglamento 5 straipsnyje nustatytų taisyklių, byla sudaro išpūdį, kad Europos Teisingumo Teismas pritaria atsakovo gyvenamosios vietos teismo tarpvalstybinei jurisdikcijai.⁹¹

Taigi, teisingumo apimties nustatymas yra susijęs pačiomis teisingumo taisyklėmis, atsižvelgiant į tai, kad teisingumo apimtis priklauso nuo to, pagal kokią teisingumo taisyklę yra pateikiamas atitinkamas ieškiny. Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 126 straipsnio nuostatomis, Europos Sąjungos prekių ženklų teismams, kurių teisingumas pagal pagrindines teritorinio teisingumo nustatymo taisykles, teisingos bylos susijusios su teisių pažeidimais atliktais arba gresiančiais būti atliktais bet kurioje valstybėje narėje, taip pat bylos dėl veiksmų, kurie atliekami po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos dėl registracijos paskelbimo dienos ir kurie dėl tokio paskelbimo laikomi draudžiamais.

Apibendrinant, teritorinio teisingumo taisyklės tiek Prekių ženklo reglamente, tiek Briuselio I reglamente, kiek tai susiję su Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimu, suskirstytos į kelis lygius, pirmiausia teisingumas nustatinėjamas pagal atsakovą, jeigu to padaryti neįmanoma, tuomet pagal ieškovą, jeigu nei pirmu variantu, nei antru pagal atsakovo ar ieškovo gyvenamąsias ar įsisteigimo vietas teisingumo nepavyksta identifikuoti, byla priskiriama pagal Tarnybos būstinės vietą. Žvelgiant į tai, kad teisingumo apimtis priklauso nuo teisingumo taisyklės, tai tuo atveju, jeigu kompetentingas Europos Sąjungos prekių ženklų teismas priima sprendimą byloje, kurios jurisdikcija nustatyta pagal atsakovo, ieškovo ar Tarnybos būstinės vietą (pagrindinio teritorinio teisingumo taisykles), sprendimas turi galią spręsti dėl pažeistų teisių visa apimtimi.⁹²

4.3. Specialusis teisingumas

Be jau aptartų pagrindinių teritorinio teisingumo nustatymo taisyklių, nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimą jurisdikciniais aspektais, egzistuoja ir

⁹¹ ENGELEN, van Th.C.J.A., *Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property* [interaktyvus]. Electronic Journal of Comparative Law, vol. 14.3, 2010 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.ejcl.org/143/art143-19.pdf>>.

⁹² MIZARAS, V. *Bendrijos prekių ženklo apsaugos sistemos pagrindiniai principai*. Vilnius: Justitia. 2004, Nr. 4 (52). P. 6.

teisingumo nustatymo taisyklės, kurios laikomos papildančiomis ar galinčiomis pakeisti pagrindines teisingumo nustatymo taisykles.⁹³ Tokios teisingumo nustatymo taisyklės, kurios papildo arba gali pakeisti pagrindines teritorinio teisingumo nustatymo taisykles, šio darbo kontekste įvardinamos kaip specialiojo teisingumo taisyklės. Pažymima, kad doktrinoje specialiojo teisingumo taisyklės dar gali būti aptariamoms kaip alternatyvaus teritorinio teisingumo taisyklės. Specialaus teisingumo taisyklės Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo atžvilgiu įtvirtintos Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 4 ir 5 dalyse. Specialiosios teisingumo nustatymo taisyklės galimos taikyti dėl visų jau išdėstytų ginčų, kurių sprendimo kompetencija taip pat priskirta Europos Sąjungos prekių ženklų teismams, tai yra ginčai, susiję su Europos Sąjungos prekių ženklo teisių pažeidimu ir Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimu.

Taigi, specialiojo teisingumo taisyklės įtvirtintos Prekių ženklo reglamente ir galiojančios ginčų dėl Europos Sąjungos prekių ženklų atžvilgiu, nustato, jog minėtieji ginčai dėl Europos Sąjungos prekių ženklų, kuriuose nagrinėjamas teisių pažeidimo ar ženklo galiojimo klausimas, gali būti teisingi ir kitiems Europos Sąjungos prekių ženklų teismams nei tiems, kuriems tokie ginčai būtų priskiriami pagal pagrindines teritorinio teisingumo nustatymo taisykles. Specialiojo teisingumo taisyklės, pagal kurias nustatoma konkrečiau Europos Sąjungos prekių ženklų teismo jurisdikcija tam tikrų ginčų atžvilgiu, veikia tokiais pagrindais: (i) šalims susitarus, kad ginčas teisingas kitam Europos Sąjungos prekių ženklų teismui; (ii) atsakovui pranešus apie ketinimą gintis kitame Europos Sąjungos prekių ženklų teisme; (iii) pagal vietą, kurioje įvyko ar grėšė įvykti teisės pažeidimas arba kurioje įvykdytas veiksmas, kuris tapo draudžiamu po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos paskelbimo dienos.⁹⁴

4.3.1. Bylos teisingumas atsižvelgiant į sudarytą sutartį

Pagal civilinės teisės principus, o ypač pagal sutarties laisvės principą⁹⁵, bet kokios sutarties, o šio darbo atžvilgiu sutarties dėl Europos Sąjungos prekių ženklo, atžvilgiu, tokios sutarties šalys gali susitarti ir išdėstyti sutartį pagal savo valią, nustatyti šalims priimtinas teises bei įsipareigojimus. Atsižvelgiant į sutarties laisvės principą šalys gali

⁹³ GASTINEL, E., MILFORD, M. *The Legal Aspects of the Community Trade Mark*. United States of America, Boston: Kluwer Law International, 2001. P. 184.

⁹⁴ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija).

⁹⁵ IRAKLI, T. *The Principle of Freedom of Contract, Pre-Contractual Obligations Legal Review English, EU and US Law* [interaktyvus]. European Scientific Journal February 2017 edition Vol.13, No.4 ISSN: 1857 – 7881 (Print) e - ISSN 1857- 7431 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://eujournal.org/index.php/esj/article/view/8836>>.

susitarti ir dėl teismo, į kurį šalys privalėtų kreiptis, jeigu kiltų ginčas dėl atitinkamos sutarties. Toks susitarimas yra galimas ir sutartyse, kurių dalykas yra Europos Sąjungos prekių ženklas. Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 4 dalies a punktu, šalių susitarimui dėl teisingumo yra taikomas Briuselio I reglamento 25 straipsnis, kuris detaliam apibrėžia šalių teisę susitarti dėl jurisdikcijos ir numato, jog, jeigu šalys susitaria, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikcija spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas turi jurisdikciją ir tokia jurisdikcija yra išimtinė. Briuselio I reglamento 25 straipsnis taip pat nustato šalių susitarimo dėl jurisdikcijos formos reikalavimus.

4.3.2. Bylos teisingumas pagal teismą į kurį atvyko atsakovas

Prekių ženklo reglamento straipsnis nustatantis šalių teisę susitarti dėl jurisdikcijos, papildomai numato ir jurisdikcijos taisyklę, pagal kurią teisingumas nustatomas teismui, kurį atsakovas pranešdamas nurodė kaip teismą, kuriame ketina gintis (Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 4 dalis b punktas). Minėtoji jurisdikcijos taikymo taisyklė išdėstyta Prekių ženklo reglamente taip pat nukreipia į Briuselio I reglamento 26 straipsnį, kuris aptaria, jog jurisdikciją turi valstybės narės teismas, į kurį atvyksta atsakovas. Tiesa, atsakovo teisė pasirinkti teismą, kuriame ginsis ribota Europos Sąjungos prekių ženklų bylą atžvilgiu, nes atsakovas gali pasirinkti tik Europos Sąjungos prekių ženklų teismų apimtyje (Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 4 dalis). Dėmesys privalo būti atkreiptas į tai, kad Briuselio I reglamento 26 straipsnyje nustatyta, jog taisyklė, pagal kurią jurisdikcija nustatoma teismui, į kurį atvyksta atsakovas, netaikoma, jeigu pagal Briuselio I reglamento 24 straipsnį kitas teismas turi išimtinę jurisdikciją.

4.3.3. Bylos teisingumas teisės pažeidimo vietos teismui

Dar viena specialiojo arba kitaip dar vadinamo alternatyviojo teisingumo taisyklė įtvirtintame tame pačiame, jau aptartame, Prekių ženklo reglamento 125 straipsnyje. Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 5 dalis nustato, kad bylos ir ieškiniai dėl Europos Sąjungos prekių ženklų teisių pažeidimo, išskyrus bylos dėl pripažinimo, jog Europos Sąjungos prekių ženklo pažeidimo nebuvo, gali būti nagrinėjamos tos valstybės narės teisme, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisių pažeidimas, arba kurioje buvo atlikti veiksmai, kurie po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos dėl registracijos paskelbimo tapo draudžiamais. Svarbiausias šios taisyklės momentas yra toks, kad, Europos Sąjungos prekių ženklų teismas, kuriam priskiriama jurisdikcija spręsti bylą pagal pažeidimo ar gresiančio pažeidimo padarymo vietą, turi ribotą teisingumą, nes toks teismas teisingas nagrinėti

tik tokius veiksmus, kurie atlikti ar grėsė būti atlikti atitinkamo teismo valstybės narės teritorijoje (Prekių ženklo reglamento 126 straipsnio 2 dalis). Taigi teisme, kurio jurisdikcija nustatyta pagal pažeidimo arba grėsiančio pažeidimo padarymo vietą, teisių gynimo dėl pažeidimo ar gresiančio pažeidimo apimtis bus apribota teismo vietos valstybės narės teritorija.

Prekių ženklo reglamente įtvirtinta teisingumo taisyklė, nustatanti jurisdikciją pagal teisės pažeidimo įvykio vietą yra universaliai priimtina taisyklė. Tokios taisyklės sukūrimas argumentuojamas, kad tokie teismai dažniausiai turi geriausią priėjimą prie liudininkų, faktinių įrodymų ir kitų aktualių aplinkybių sprendimo priėmimui dėl lygiai taip pat plačiai priimtino principo *lex loci delicti commissi*⁹⁶ susijusio su intelektinės nuosavybės pažeidimu, vertindami bylos esmę, jie reguliariai galės taikyti jiems priimtina nacionalinę teisę.

Kai nagrinėjant jurisdikcinius aspektus Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo kontekste, kalbama apie veiksmus, susijusius su pažeidimu, esminis klausimas visada bus: kur teisės pažeidžiantis veiksmas įvyko?⁹⁷ Jeigu vienoje valstybėje atliktas teisės pažeidžiantis veiksmas turėjo pasekmių ir kitoje valstybėje, jurisdikciją spręsti bylą egzistuoja abejose valstybėse. Europos Teisingumo Teismas nurodė, kad tai apima dvi skirtingas galimybes⁹⁸ – teisės pažeidžiančių veiksmų vieta ar vieta kur kilo žala – ir tai yra ieškovo pasirinkimo diskrecija.⁹⁹ Išsprendus šį klausimą, liko atviri du klausimai, susiję su tais atvejais, kai žalingo įvykio rezultatai yra „išsklaidyti“ tuo aspektu, kad jie įvyksta tuo pačiu metu keliose valstybėse, o ne vienoje valstybėje narėje.¹⁰⁰ Pirmiausia, dėl tokių situacijų svarbu, ar ieškiniai gali būti reiškiama visose atitinkamose valstybėse narėse kur buvo patirta dalis žalos ir antra, ar egzistuoja vienas teismas galintis ginčą spręsti bendru aspektu kur žalos atlyginimas galėtų būti sprendžiamas visumoje (angl. *forum*)¹⁰¹ (be pažeidėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teismo). Lyderiaujantis sprendimas šiais klausimais būtų byloje *Shevill* byloje¹⁰², kurioje ieškovė teigė patyrus žalą Prancūzijos

⁹⁶ LÜER, H. *The Lex Loci Delicti in Single Contact Cases — A Comparative Study of Continental and American Law* [interaktyvus]. Netherlands International Law Review, 2009 [žiūrėta 2019 m. kovo 10 d.]. Prieiga per internetą <<https://doi.org/10.1017/S0165070X00025821>>.

⁹⁷ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1228.

⁹⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1976 m. lapkričio 30 d. sprendimas byloje *Handelskwekerij G. J. Bier BV prieš Mines de potasse d'Alsace SA*, bylos numeris 21/76.

⁹⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1995 m. kovo 7 d. sprendimas byloje *Shevill v Presse Alliance SA*, C-68/93.

¹⁰⁰ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 157-159.

¹⁰¹ STEWART, J. W. *Collins dictionary of law*. Scotland, Glasgow: Collins, 2006. P. 264.

¹⁰² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1995 m. kovo 7 d. sprendimas byloje *Shevill v Presse Alliance SA*, C-68/93.

žiniasklaidoje išplitus naujienai, kad ji susijusi su pinigų plovimu, kol dirbo Prancūzijos banke. Tokia naujiena buvo išplatinta ne vienoje valstybėje narėje. Europos Teisingumo Teismas nustatė, kad ieškovas tokioje situacijoje visada turi teisę visą ieškinį pateikti arba atsakovo gyvenamosios vietos teisme arba klaidingos informacijos leidėjo įsisteigimo vietoje. Pagal Europos Teisingumo Teismą nukentėjusysis turi nuspręsti, ar ieškinį dėl žalos atlyginimo pateikti valstybėje narėje, kuri yra klaidingos informacijos skleidėjo įsisteigimo valstybė ir kurios atitinkamas teismas turi jurisdikciją atlyginti žalą, patirtą dėl visos paskleistos klaidingos informacijos; ar ieškinį dėl žalos atlyginimo pateikti kiekvienos valstybės, kuriose buvo paskleista klaidinga informacija, teismuose, turėsiančiuose jurisdikciją spręsti žalos atlyginimo klausimą tik atitinkamos valstybės narės, kurioje patirta žala, ribose. Leisdamas ieškinius dėl žalos atlyginimo teisės pažeidimo bylose atsakovo gyvenamosios vietos teisme ar informacijos paskleidimo vietoje (be to, kad kiekvienoje valstybėje, kurioje paskelbta informacija, leidžiama reikalauti teritorija apriboto žalos atlyginimo) būti spręstiniems visa apimtimi, t. y. siekiant visos žalos atlyginimo, *Shevill* sprendimas¹⁰³ išplėtė ieškovo pasirinkimo galimybes užsiimti būtent ieškovui palankaus teismo paieškomis (angl. *forum shopping*)¹⁰⁴. Tačiau, aišku praktikoje, informacijos paskleidimo vieta ir atsakovo nuolatinė gyvenamoji (įsisteigimo) vieta dažnai sutampa, tad pasirinkimo galimybių plėtra ieškovui tokiu atveju išlieka gana teorinė.¹⁰⁵

Tvirtesnis žingsnis žiūrint nukentėjusiojo interesų, susijusių su asmeninių teisių pažeidimais, atsirandančiais internete, buvo žengtas sujungtose bylose *eDate ir Martinez*¹⁰⁶, Europos Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į visuotinio bendravimo internete pobūdį, taip pat dėl specifinio fizinių asmenų pažeidžiamumo dėl plačios turinio pažeidžiančio jų orumą distribucijos, turėtų būti galima nustatyti jurisdikciją pareikšti ieškiniui dėl žalos atlyginimo toje vietoje, kur yra nukentėjusio asmens interesai.¹⁰⁷ Praktikoje tai reiškia, kad konsoliduoti reikalavimai dėl asmeninių teisių pažeidimo, kurie atsiranda internete, gali reguliariai būti pareiškiami pagal ieškovo gyvenamąją vietą.

¹⁰³ *ibidem*.

¹⁰⁴ PETSCHÉ, M. *What's Wrong with Forum Shopping? An Attempt to Identify and Assess the Real Issues of a Controversial Practice*. American Bar Association, 2011.

¹⁰⁵ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 494.

¹⁰⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez, Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10.

¹⁰⁷ *ibidem*.

Identifikuoti teisių pažeidimo vietą nėra sudėtinga tol, kol tai susiję su kūrimu, pardavimu ar naudojimu fizinių daiktų ar analogiškų priemonių naudojimu, tačiau toks identifikavimo klausimas tampa problematiškas, kai teises pažeidžiantys produktai yra siūlomi ar naudojami internete ar kitose plačiai paplitusiose žiniasklaidos priemonėse. Siekiant nustatyti, ar toks naudojimas pažeidžia intelektinės nuosavybės teises valstybėje, kurioje gaunami pranešimai, visų pirma yra materialinės teisės užduotis.¹⁰⁸ Tačiau tai yra susiję ir su klausimu ar teismai turėtų nustatyti ar atsisakyti jurisdikcijos. Tam tikra dilema atsiranda dėl to, kad, viena vertus, teisių turėtojai yra suinteresuoti pareikšti ieškinį dėl visos žalos atlyginimo ne tik atsakovo gyvenamojoje vietoje, tačiau ir bet kurioje kitoje vietoje, kurioje būtų patogų būtent ieškovui. Kita vertus, jeigu jurisdikcija bus nustatyta bet kurioje valstybėje, kurioje yra prieinamas internete paskleistas turinys, tai kelia didelę riziką asmenims, naudojantiems prekių ženklus ar kitą potencialiai saugomą turinį internete, net nežinant pažeisti kito asmens intelektines teises. Ši tema plačiai diskutuotina įvairiuose teisės šaltiniuose. Nesant suderinto sprendimo įtvirtinto kokiam nors privalomo pobūdžio tekste, diskusijos iš esmės atspindi bendrą sutikimą dėl to, kad perdavimas internetu neturėtų automatiškai sukelti pažeidimų ten, kur jis yra gautas, bet tik toje teritorijoje, kurioje toks perdavimas turi tam tikrą poveikį; kurioje tariamai pažeistas turinys yra arba gali būti pasiekiamas.¹⁰⁹ Atsižvelgiant į šias aplinkybes, kai kurių Europos Sąjungos valstybių narių teismai linkę atsisakyti jurisdikcijos, kai tariamai teises pažeidžiantis elgesys neatrodo kaip turintis komercinį poveikį sprendžiančioje valstybėje, o kitos yra dosnesnės priimdamos jurisdikciją ir komercinio poveikio esamumą ir laipsnį svarsto tik vėlesniuose bylos nagrinėjimo etapuose, priešus prie esmės.¹¹⁰ Šis klausimas buvo nagrinėtas ir jau minėtoje *eDate ir Martinez*¹¹¹ byloje, kur Europos Teisingumo Teismas nurodė, kad (asmeninių teisių pažeidimo atveju) jurisdikcija pagal teisės pažeidimo vietą „<...>suteikiama kiekvienos valstybės narės teismams, kurių teritorijoje esantis turinys yra ar buvo prieinamas“.¹¹² Vertinant tai tiesiogine prasme, atrodo, kad tokia jurisdikcija pavedama teismams bet kurios valstybės narės teismams, kurių teritorijoje yra ar buvo techniškai pasiekiamas, be jokio skiriamo dėmesio potencialiam komerciniam

¹⁰⁸ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 494.

¹⁰⁹ *ibidem*. P. 495.

¹¹⁰ *ibidem*. P. 495.

¹¹¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez*, *Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10.

¹¹² *ibidem*. P. 495.

poveikiui – toks supratimas buvo išskirtas Generalinio advokato Pedro Cruz Villalón nuomonėje.¹¹³

Tačiau, *eDate ir Martinez*¹¹⁴ bylos sprendimui apimant tik asmenines teises, situacija dėl intelektinės nuosavybės lieka neaiški. Daugiau aiškumo turėjo įvesti *Wintersteiger*¹¹⁵ byla, kurios esmė buvo ginčas dėl prekių ženklo pažeidimo tariamai sukkelto dėl raktažodžių reklamos naudojamos internete (paieškos platformoje) (angl. *AdWords*)¹¹⁶. Austrijos Aukščiausias Teismas paklausė ar pažeidimas, teisingumo nustatymo pagal teisės pažeidimo vietą prasme, įvyksta tik valstybėje nurodytoje, kaip esančios aukščiausiame suinteresuotumo lygyje dėl atitinkamos reklamos, ar ir kitose valstybėse kur paieškos platformos paslaugos gali būti naudojamos ir atitinkama reklama taip pat pasiekama. Jeigu taip, tai kokie papildomi faktoriai turi būti nagrinėjami priimant sprendimą. Europos Teisingumo Teismas pasinaudojo galimybe paaiškinti, kad dėl teritoriškumo principo, kuriuo intelektinė nuosavybė skiriama nuo asmeninių teisių, *eDate ir Martinez*¹¹⁷ netaikoma tiek, kiek tai susiję su papildoma vieta tariamo nukentėjusiojo interesų centro vietoje.¹¹⁸ Iš pastarojo sprendimo išplaukia tik tai, kad nagrinėjamu atveju jurisdikcija pagal teisės pažeidimo vietą, gali būti nustatyta tiek toje vietoje, kur yra užregistruota tariamai pažeista teisė (Austrija) ir toje vietoje, kurioje yra įsisteigęs reklamuotojas (Vokietija), pagrindinis argumentas yra tai, kad tai yra „aiški ir atpažįstama vieta“ ir, kad ten buvo priimtas sprendimas aktyvuoti paskleidimo procesus, kurio pasekmė buvo žalos atsiradimas būtent Austrijoje.

Europos Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Pinckney v Mediatech*¹¹⁹ aptarė, kaip Briuselio I reglamento 7 straipsnio 2 dalis (teisingumas pagal vietą, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis) turi būti interpretuojama specifiniame internetiniame autoriaus turtinių teisių pažeidimo kontekste. Autorius *Pinckney* atsakovui *Mediatech* (bendrovė Austrijoje) tariamai pažeidus autoriaus turtines teises pareiškė atsakovui ieškinį savo, t. y.

¹¹³ Generalinio advokato Pedro Cruz Villalón išvada, pateikta 2012 m. vasario 16 d. Europos Teisingumo Teismo byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

¹¹⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez, Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10.

¹¹⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

¹¹⁶ ROSENBERG, E. *How Google Makes Money (GOOG)* [interaktyvus]. Investopedia, 2018 [žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.] Prieiga per internetą: <<https://www.investopedia.com/articles/investing/020515/business-google.asp>>.

¹¹⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez, Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10.

¹¹⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

¹¹⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2013 m. spalio 3 d. sprendimas byloje *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, C-170/12.

ieškovo, gyvenamosios vietos teisme Tulūzoje (Prancūzijoje). Europos Teisingumo teismas klausimą suvokė, taip, kad ar Briuselio 7 straipsnio 2 dalis turi būt aiškinama taip, kad „autorius turtinių teisių, garantuojamų valstybės narės, į kurios teismą kreiptasi, pažeidimo atveju šis teismas turi kompetenciją nagrinėti kūrinio autoriaus ieškinį dėl atsakomybės, pareikštą kitoje valstybėje narėje įsteigta bendrovei, kuri šį kūrinį pastarojoje valstybėje atgamino materialioje laikmenoje, kurią vėliau per interneto svetainę, prieinamą ir iš teismo, į kurį kreiptasi, veiklos vietos, perduoda trečioje valstybėje narėje įsisteigusios bendrovės.“¹²⁰ Europos Teisingumo Teismas byloje vadovaudamasis *Melzer*¹²¹ byloje priimtu sprendimu pasisakė, kad specialiojo teisingumo taisyklės verbalinė išraiška „vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis“ reiškia ir žalos atsiradimo vietą, ir tą vietą, kur atsirado šią žalą lėmusi aplinkybė. Pagal tokią logiką, ieškinys pagal ieškovo diskreciją gali būti pareiškiamas vienos iš dvejų minėtųjų vietų teisme. Taip pat, Europos Teisingumo Teismas nustatė, kad teisingumo taisyklės, pagal vietą, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis kontekste, nereikalaujama, be kita ko, kad aptariama veikla, šiuo atveju, autoriaus turtinių teisių pažeidimas internetu, „būtų nukreipta į valstybę narę, į kurios teismus kreiptasi“. Esminė sąlyga šioje byloje – jurisdikcija nagrinėti bylas dėl deliktų arba kvazideliktų nustatyta teismui, į kurį kreiptasi, jeigu valstybė narė, kurios teritorijoje yra šis teismas, saugo šias turtines teises, besiriamomis ieškovo, ir tariama žala gali atsirasti teismo, į kurį kreiptasi, veiklos teritorijoje. Taigi, šioje byloje, Europos Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsakymas į iškeltą prejudicinį klausimą teigiamas ir byla gali būti keliami ieškovo gyvenamosios vietos teisme, jeigu internete patalpintas kūrinys buvo prieinamas ir iš tokio teismo veiklos vietos. Bet, šio teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti tik žalą padarytą valstybės narės, kurioje jis yra, teritorijoje.¹²²

Apibendrinant, jeigu teisės pažeidimas įvykdomas naudojantis internetiniu tinklalapiu (angl. *website*), vieta, kur įvyko veiksmai ar vieta, kur atsirado žala, yra kiekviena valstybė iš kurios gali būti pasiekiamas atitinkamas internetinis tinklalapis. Alternatyvi galimybė yra apriboti žalą padariusio veiksmo vietą iki tų jurisdikcijų, kurios yra atitinkamo internetinio tinklalapio tikslas (kaip įrodymas, pavyzdžiui tam tikros nuorodos į konkrečias valiutas)¹²³. Toks požiūris pasirodė patrauklus teismams nustatant

¹²⁰ *ibidem*.

¹²¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2013 m. gegužės 16 d. sprendimas byloje *Melzer v. MF Global UK Ltd*, C-228/11.

¹²² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2013 m. spalio 3 d. sprendimas byloje *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, C-170/12.

¹²³ KONO, T., JURČYS, P. *Intellectual Property and Private International Law: Jurisdiction over Internet-Related Infringements*. United Kingdom, Oxford: Hart Publishing Ltd, 2012. P. 57.

esminius klausimus dėl atsakomybės susijusios su elektronine prekyba.¹²⁴ Tiesa, jurisprudencija šiuo klausimu yra dar vystymosi lygmenyje ir dabar dar yra sunku įvertinti didėjančių Europos Teisingumo Teismo sprendimų skaičių. Generalinis advokatas Niilo Jääskinen teigia, kad teismo praktika atskleidžia „dvi jurisprudencijos linijas, vieną labiau palankią nei kitą tokios nuostatos interpretacijai“,¹²⁵. Akivaizdu, kad Briuselio I reglamento preambulės 15 punkto teiginyje nurodytas tikslas, kad „jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos“ nepanašu, kad būtų greitu metu pasiekiamas.¹²⁶

Lietuvoje pagrindinio teritorinio teisingumo nustatymo taisyklės, konkrečiai specialioji teisingumo taisyklė nustatanti jurisdikciją pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisių pažeidimas, intelektinės nuosavybės teisių kontekste, aptarta tik vienoje byloje. Lietuvos apeliacinis teismas *Scaent* byloje¹²⁷ nagrinėjo ar ieškinys pateiktas pagal Briuselio I reglamente įtvirtintą specialiojo teisingumo taisyklę jurisdikciją nustatančią pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisių pažeidimas, yra teisingas spręsti Lietuvos teismams, ar teisingumas tinkamai grindžiamas minėtąja specialiojo teisingumo taisykle. Teismas aiškino, kad ieškinį reiškiant pagal specialios jurisdikcijos normas ne atsakovų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismuose, ieškovas privalo įrodyti, kad toks teisingumo pasirinkimas turi konkretų pagrindą¹²⁸. Teismas pridėjo, kad tokiu atveju ieškinio priėmimo klausimas turi būti sprendžiamas preliminariai įvertinant koks yra pareiškiamų reikalavimų pobūdis, kad įvertintų ar galimas nukrypimas nuo bendrųjų jurisdikcijos taisyklių.¹²⁹ Tokiu atveju, kai netaikomas nei išimtinis, nei sutartinis teisingumas, o specialiosios jurisdikcijos nuostatų taikymui pagal suformuluotus reikalavimus ir aplinkybes nėra pagrindo, teismas atsisako priimti ieškinį ir išaiškina ieškovui jo teisių gynimo ypatumus.¹³⁰ Nagrinėtinėje byloje teismas pasisakė, kad „<...> teisėjų kolegijos nuomone, ieškinys turėtų būti reiškiamas atsakovo buveinės vietos teismuose, nes ieškovas Lietuvos teisme paduotame ieškinyje net nedetalizavo, kaip pasireiškė neturtinė žala, o kodėl turėtų būti

¹²⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *L’Oreal SA v. eBay International AG*, C-324/09; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. birželio 21 d. sprendimas byloje *Titus Alexander Jochen Donner*, C-5/11; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 spalio 18 d. sprendimas byloje *Football Dataco Ltd ir kiti v. Sportradar GmbH ir Sportradar AG*, C-173/11.

¹²⁵ Generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada, pateikta 2013 m. lapkričio 21 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Coty Germany GmbH, buvusi Coty Prestige Lancaster Group GmbH, v. First Note Perfumes NV*, C-360/12.

¹²⁶ BENTLY, L.; SHERMAN, B. *Intellectual Property Law. 4th Edition*. United States of America, New York: Oxford University Press, 2014. P. 1229.

¹²⁷ Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2011 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „Scaent Baltic“ v. D. L.*, Nr. 2-147/2011.

¹²⁸ *ibidem*.

¹²⁹ *ibidem*.

¹³⁰ *ibidem*.

nagrinėjami Lietuvoje reikalavimai, grindžiami fiduciarinių pareigų pažeidimu, ieškovas iš viso nenurodė“.¹³¹

Taigi, intelektinės nuosavybės teisės bylų kontekste, pirmiausia žiūrint į „įvykio“ vietą, byloje dėl duomenų bazės teisių, teismas laikė, kad „įvykio“ vieta buvo ta vieta kuri buvo atitinkamos duomenų bazės komunikacijos taikynys.¹³² Asmeninių teisių byloje (apimant privatumo teises), teismas nustatė, kad vieta, kurioje buvo atlikti žalą sukėlę veiksmai, apima „ieškovo interesų centrą“ – o tai standartiniu atveju yra ieškovo gyvenamoji vieta – ir tos vietos teismas turi jurisdikciją išgirsti visus tariamus pažeidimus.¹³³ Taigi kiekvienu atveju, kai ginčo dalykas yra susijęs su skirtingu objektu, šiuo atveju intelektinės teisės objektais, teisingumas pagal teisių pažeidimo vietą gali būti nustatinėjamas skirtingais metodais. Europos Sąjungos prekių ženklo atveju, byloje vieta kuri laikoma veiksmų, sukėlusią žalą vieta (tai yra vieta iš kurios internetinė komunikacija, tokia kaip reklama, yra paskleidžiama), nustatoma labiau pagal komunikaciją išleidusio asmens įsisteigimo vietą, o ne pagal tai kur laikomas serveris.¹³⁴

4.3.4. Bylos teisingumas pagal vieno iš atsakovų gyvenamąją ar įsisteigimo vietą

Jurisdikcijos taisyklės, kai Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas nori iškelti pažeidimo bylą keliems atsakovams, Prekių ženklo reglamente nenustatytos. Kadangi Prekių ženklo reglamento taisyklės to nereglamentuoja, todėl pagal Prekių ženklo reglamento 122 straipsnio 1 dalį turi būti žiūrima į Briuselio I reglamento taisyklės. Vadovaujantis Briuselio I reglamento 8 straipsnio 1 dalimi jurisdikcija gali būti nustatinėjama pagal vieno iš atsakovų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų.¹³⁵ Pažymima, kad dar pradžioje, Briuselio konvencijoje¹³⁶ (toliau – Briuselio konvencija) įtvirtinta atitinkama teisingumo taisyklės nuostata neturėjo savo

¹³¹ *ibidem*.

¹³² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 spalio 18 d. sprendimas byloje *Football Dataco Ltd ir kiti v. Sportradar GmbH ir Sportradar AG*, C-173/11. Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas Kanceliarijos divizija. 2012 m. spalio 9 d. sprendimas byloje *SMI Group Ltd v Levy ir kitus*, EWHC 3078 (Ch).

¹³³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez, Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10.

¹³⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

¹³⁵ Teismo Penktieji Rūmai (Europos Sąjungos Teisingumo Teismas). 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Athanasios Kalfelis v Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. ir kitus*, 189/87.

¹³⁶ 2007 m. gruodžio 21 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo.

redakcijoje kvalifikavimo dėl „glaudaus sąsajumo“ privalančio egzistuoti tarp ieškinių.¹³⁷ Reikalavimas pirmiausia buvo priimtas teismų praktikoje.¹³⁸ Konvertuojant Briuselio konvenciją į Briuselio I reglamentą, aptartas reikalavimas buvo tiesiogiai įtvirtintas Briuselio I reglamento atitinkamoje nuostatoje ir buvo nurodyta, kad ryšys tarp reikalavimų turi būti toks, kad ginčai skirtinguose teismuose sukeltų pavojų, kad dėl to priimti sprendimai būtų „nesuderinami“.¹³⁹

Praktikoje ši tariamai paprasta nuostata, intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų kontekste, buvo interpretuojama gana nenuosekliai.¹⁴⁰

*Roche Nederland BV ir kt. v. Frederick Primus, Milton Goldenberg*¹⁴¹ (toliau – *Roche*) byloje Europos Teisingumo Teismas nagrinėjo ginčą susijusį su paraleliais patento pažeidimais keliose valstybėse narėse. Ieškovai, kurių įsisteigimo valstybė Jungtinės Amerikos Valstijos, turėjo patentus dešimtyje Europos valstybių (Europos valstybėse narėse ir Šveicarijoje), kurie ieškovų teigimu buvo pažeisti suderintų veiksmų atliktų *Roche* ir jos susijusių asmenų. Ieškinys buvo pareikštas Hagos teisme, kur buvo pagrindinio atsakovo, *Roche*, buveinė. Klausimas iškeltas Europos Teisingumo Teisme siekė nustatyti ar ieškiniai dėl teisių pažeidimo prieš visus atsakovus gali būti konsoliduoti Nyderlanduose. Tokio ieškinių susijusio su kelių nacionalinių patentų teisių pažeidimu pareikšto atsakovų daugumai iš tos pačios korporatyvinės grupės (koordinavusios to paties produkto marketingą Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Belgijoje ir kitur) kontekste, Europos Teisingumo Teismas vadovavosi labai siauru požiūriu.¹⁴² Vadovaudamasis sąvoka „nesuderinami sprendimai“, Europos Teisingumo Teismas nurodė, kad tokia rizika egzistuoja tik tuo atveju, jeigu atskirų ginčų skirtumai atsiranda „tos pačios teisės ir faktinės padėties kontekste“. Nagrinėjamoje situacijoje, t. y. Europos patentų pažeidimo nagrinėjimo procedūroje, kurioje dalyvauja keletas bendrovių, įsteigtų skirtingose valstybėse narėse, kiekvienai veikiant vienoje ar keliose iš valstybių narių, nustatyta, kad priimti sprendimai bet kuriuo atveju būtų nesuderinami. Iš esmės, Europos Teisingumo Teismas motyvavo, kad pareiškus ieškinius dėl Europos patento pažeidimo kelių skirtingose susitarančiose

¹³⁷ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 498.

¹³⁸ Teismo Penktieji Rūmai (Europos Sąjungos Teisingumo Teismas). 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Athanasios Kalfelis v Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. ir kitus*, 189/87.

¹³⁹ Hagos Apeliacinis Teismas. 1998 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje, *Expandable Grafts Partnership v. Boston Scientific*, Nr. 97/1296.

¹⁴⁰ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1230.

¹⁴¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje *Roche Nederland BV ir kt. v. Frederick Primus, Milton Goldenberg*, C-539/03.

¹⁴² BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1230.

valstybėse įsteigtų bendrovių atžvilgiu, kurios atliko veiksmus vienoje ar keliose iš šių valstybių, negalima spręsti, jog faktinė situacija egzistavo tokia pati, nes atsakovai skirtingi, o ir ieškiniai jų atžvilgiu dėl pažeidimo, pateikiami skirtingose valstybėse, nėra tokie patys. Rezoliucinėje dalyje teismas aptarė, jog Briuselio konvencijos¹⁴³ 6 straipsnio 1 punktas (dabar Briuselio I reglamento 8 straipsnio 1 dalis) laikomas negalimu taikyti ginčams dėl Europos patento pažeidimo prieš kelias bendroves, kurios įsikūrusios keliose skirtingose susitariančiose valstybėse, dėl veiksmų, kurie atlikti vienoje ar keliose iš šių valstybių, net ir tuo atveju, jei paminėtos tai pačiai grupei priklausančios bendrovės, vykdydamos bendrą vienos iš jų nustatyta politiką, būtų elgusios taip pat ar panašiai.¹⁴⁴ Ši Europos Teisingumo Teismo sprendimą nagrinėjant Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo aspektu, galima išvada, kad ieškiniai keliems atsakovams, esantiems skirtingose valstybėse, turėtų būti reiškiami atskirai, atsižvelgiant į tarptautinio teisingumo taisyklės įtvirtintas Prekių ženklo reglamento 125 straipsnyje. Byloje *Roche* Europos Teisingumo Teismo pateikti išaiškinimai, deja, bet neišsprendė Europos Sąjungos prekių ženklo bylų teisingumo esant keliems atsakovams. Po bylos *Roche* sprendimo suformuota taisyklė aiški – Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas gindamas savo teises prieš kiekvieną iš pažeidėjų turi teikti ieškinius atskirai vadovaudamasis Prekių ženklo reglamento 125 straipsnyje nustatytomis tarptautinio teisingumo taisyklėmis.

Tačiau, byloje *Solvay v. Honeywell*¹⁴⁵ (toliau – *Solvay*), *Roche* byla buvo išskirta priimant kiek kitokį sprendimą – daugiau nei keliems atsakovams iš skirtingų valstybių veikiant vienoje nacionalinėje rinkoje, bylų sujungimas buvo reikalingas siekiant išvengti skirtingų išvadų.¹⁴⁶ Dar lankstesnis Europos Teisingumo Teismo požiūris pasireiškė byloje susijusioje su autorių teisėmis. *Eva-Maria Painer v. Standard Verlags GmbH and ors* byloje¹⁴⁷ (toliau – *Painer*) fotografas tariamai pažeidęs autoriaus teises buvo paviešintas keliuose skirtinguose nepriklausomuose leidiniuose Vokietijoje ir Austrijoje. Ieškovas ieškinį pateikė Austrijoje. Teismo nuomone Vokietijoje ir Austrijoje vykstantys procesai gali lemti netinkamus sprendimus, turi būti sujungti, nors ir abejų valstybių nacionaliniai įstatymai buvo skirtingi (galimai netgi turintys daugiau skirtumų negu *Roche* byloje).¹⁴⁸

¹⁴³ 2007 m. gruodžio 21 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo.

¹⁴⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje *Roche Nederland BV ir kt. v. Frederick Primus, Milton Goldenberg*, C-539/03.

¹⁴⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV*, C-616/10.

¹⁴⁶ *ibidem*.

¹⁴⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. gruodžio 1 d. sprendimas byloje *Eva-Maria Painer v. Standard Verlags GmbH ir kiti*, C-145/10.

¹⁴⁸ *ibidem*.

Taigi dabartinės Briuselio I reglamento redakcijos 8 straipsnio 1 dalies (anksčiau 6 straipsnio 1 punktą) taikymas gali būti pateisinamas. Teismas nurodė, kad analizės pagrindą sudaro kelių veiksmų nustatymas, iš kurių vienas – ar savo esme vienodas teisės aktų pobūdis¹⁴⁹, antras – iš esmės identiški teisės aktai, ir kaip trečias galėtų būti išskiriamas ar bendraatsakoviai veikė ar neveikė savarankiškai.¹⁵⁰ Neišeina susilaikyti negalvojant, kad teismas buvo suinteresuotas suteikti lankstumo asmeniniam ieškovui byloje, bet tokiu atveju ir vėl susiduriama su nenuosekliu, nesuderinamu bei nenuspėjamu „keliu“ sprendžiant šį svarbų klausimą. *Roche* pritraukė visuotinę kritiką,¹⁵¹ tačiau skirtumai tarp šios bylos faktų ir *Solvay* byloje analizuotos situacijos padėtį pagerino itin nedaug, ko negalima pasakyti apie *Painer* byloje pateiktą sprendimą, kuris atrodo visų nuostabai, autorinių teisių kontekste, sujungė visiškai nesusijusias šalis.¹⁵² Jeigu ieškinys pareikštas pažeidimo koordinatoriui, užsienio dalyvių, nesusijusių šalių, sujungimas atrodo logiškas procedūrinės ekonomikos atžvilgiu.¹⁵³

4.4. Briuselio I reglamentas: išimtinė jurisdikcijos taisyklė pagal objekto registracijos vietą

Briuselio I reglamento 24 straipsnyje aptariamos išimtinės jurisdikcijos taisyklės. Briuselio I reglamente nustatytą išimtinės jurisdikcijos taisyklių 4 punktą aptaria, kad valstybės narės teismai, neatsižvelgiant į ginčo šalių gyvenamąją ar įsisteigimo vietą, turi jurisdikciją nagrinėti ieškinius susijusius su patentų, prekės ženklų, pramoninių pavyzdžių arba kitų panašių teisių, registravimu ar galiojimu, jeigu tokio objekto registracija buvo atlikta būtent toje valstybėje narėje. Klausimas dėl ieškinio sąsajos su patentų, prekių ženklų, dizainų bei kitų panašių teisių registracija ar galiojimu yra itin svarbus.

Europos Teisingumo Teismas byloje *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG (GAT) v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG (LuK)*¹⁵⁴ (toliau – *GAT v. LUK*)

¹⁴⁹ *ibidem*.

¹⁵⁰ *ibidem*.

¹⁵¹ BRIGGS, A., *Jurisdiction over Defences and Connected Claims*. Lloyd's Maritime & Commercial Law Quarterly 447; TORREMANS, P. *Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe* [interaktyvus], 2016 [žiūrėta: 2019 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą: <<http://eprints.nottingham.ac.uk/38640/1/Torremans%20CMLR%20final%20author's%20version%202016.pdf>>; KUR, A. *A Farewell to Cross-Border Injunctions? The ECJ Decisions GAT v. LuK and Roche Nederland v. Primus and Goldenberg*. IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 37(7), 844-855.

¹⁵² TORREMANS, P. *Intellectual Property Puts Art 6(1) Brussels I Regulation to the Test* [interaktyvus]. CREATE Working Paper, 2013 [žiūrėta 2019 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.create.ac.uk/publications/article-6_1-brussels-i/>.

¹⁵³ BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014. P. 1231.

¹⁵⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG (GAT) v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG (LuK)*, C-4/03.

pateikė labai platų tokios nuostatos aiškinimą. Teismas pasisakė išimtinės jurisdikcijos taikymo bylose dėl patentų, prekių ženklų, dizaino ar kitų panašių teisių įregistravimo ar galiojimo, kontekste (Briuselio I reglamento 24 straipsnio 4 punktą). Europos Teisingumo Teismo aiškinimu, išimtinės jurisdikcijos taisyklių įtvirtinimas siekia priskirti jurisdikciją teismams, kurie materialiai ir teisiškai yra arčiausiai ginčo. Pagal išimtinės jurisdikcijos taisyklės, įtvirtintos Briuselio I reglamente, vietą, tikslą visos sistemos kontekste, laikytina, kad išimtinė jurisdikcija taikytina nepriklausomai nuo proceso tvarkos, kurios pagrindu keliamas klausimas dėl patento galiojimo, t. y. nesvarbu, ar pateikiamas ieškinys, ar klausimas keliamas vėlesnėse stadijose. Europos Teisingumo Teismas šia byla įtvirtino Briuselio I reglamento 24 straipsnio 4 punkte nustatytos išimtinės jurisdikcijos aiškinimą, pagal kurį tokia išimtinės jurisdikcijos taisyklė turi būti taikoma visiems ginčams dėl patento registravimo ar galiojimo, nepriklausomai nuo to, ar klausimas keliamas atskiru ieškiniu, ar jau nagrinėjant iškeltą bylą.¹⁵⁵ Vadovaujantis tokia Europos Teisingumo Teismo pozicija tik registracijos valstybės teismas turi jurisdikciją nagrinėti tokius ginčus¹⁵⁶, o visi kiti teismai privalo atsisakyti jurisdikcijos.¹⁵⁷

Galima įvardinti net keletą *GAT v. LUK* bylos sprendimo ir suformuotos teismų praktikos problemų, tačiau akivaizdžiausia tai, kad tuos pačius patento galiojimo klausimus gali tekti spręsti vienu metu daugelyje valstybių, o tai daro neigiamą poveikį pirmiausia patogumui, o antra ir svarbiausia – išlaidoms. Vienintelis teigiamas dalykas, kurį galima pasakyti apie bylos sprendimą yra tai, jog jis stipriai paskatino derybas dėl bendro patentų teismo suformavimo.¹⁵⁸

Autoriaus nuomone Europos Sąjungos prekių ženklo bei *GAT v. LUK* bylos kontekste, logika būtų tokia, jog vadovaujantis Prekių ženklo reglamente nustatyta jurisdikcinių taisyklių sistema, Briuselio I reglamento 24 straipsnio 4 punkto taisyklės aiškinimas pagal Europos Teisingumo Teismą, negali būti taikomas Europos Sąjungos prekių ženklo atžvilgiu. Jeigu tokia Briuselio I reglamento taisyklė būtų taikoma Europos Sąjungos prekių ženklų bylose, tokiu atveju, bylos, kuriose priešieškiniu pagrindu

¹⁵⁵ KONO, T., JURČYS, P. *Intelektinė nuosavybė ir tarptautinė privatinė teisė: iššūkiai ateinančiam dešimtmečiui* [interaktyvus]. Justitia, No. 74, p. 23, 2010 ir Justitia, No. 75, p. 28, 2011 [žiūrėta 2019 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1730891>.

¹⁵⁶ BRIGGS, A., *Jurisdiction over Defences and Connected Claims*. Lloyd's Maritime & Commercial Law Quarterly 447.

¹⁵⁷ KUR, A. *A Farewell to Cross-Border Injunctions? The ECJ Decisions GAT v. LuK and Roche Nederland v. Primus and Goldenberg*. IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 37(7), 844-855.

¹⁵⁸ JURČYS, P. *Teisingumas intelektinės nuosavybės teisių bylose pagal Briuselio I reglamentą: ETT sprendimai GAT ir ROCHE bylose bei CLIP reformos pasiūlymai* [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta: 2019 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1614446>.

ginčijamas Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimas, būtų išimtinai teisingos Ispanijos Europos Sąjungos prekių ženklų teismui. Tokia jurisdikcijos taisyklė nebūtų priimtina atsižvelgiant į Prekių ženklo reglamento 124 bei 128 straipsnius. Pažymima, kad tokia Europos Teisingumo Teismo suformuota taisyklė vis dėl to galioja, kai byloje kvestionuojamas nacionalinio prekių ženklo galiojimas. Taigi, galima teigti, kad Briuselio I reglamento 24 straipsnio 4 dalies taisyklė dėl išimtinės jurisdikcijos taikoma tik nacionalinių prekių ženklų galiojimo ginčų atžvilgiu.

4.5. Teisingumas bylose dėl pripažinimo, jog teisių pažeidimo nebuvo

Intelektinės nuosavybės kontekste nagrinėjant jurisdikcinius aspektus, vienas iš klausimų, dėl kurio sprendimas priimtas visai neseniai, yra ar nagrinėjant teisingumą pagal vietą, kur įvyko ar gali įvykti žalą sukėlus įvykis. Tokią taisyklę galima taikyti ieškiniams dėl pripažinimo, jog teisių pažeidimo nebuvo, kitaip tariant neigiamo deklaracinio pobūdžio ieškiniams (angl. *negative declaratory actions*).¹⁵⁹ Toks klausimas ilgai buvo plačiai diskutuojamas, ypač patentų teisės atžvilgiu. Tokie ieškiniai dažnai yra pateikiami asmenų, gaunančių išpėjimus, pretenzijas ar kitokio pobūdžio pareiškimus, kuriuose nurodoma, kad tokį pranešimą gavęs asmuo tariamai atliko veiksmus, kuriais pažeistos pranešimą pateikusio asmens teisės. Pavyzdžiui, pažeidė asmeniui priklausančio intelektualinės nuosavybės objekto suteikiamas teisės.¹⁶⁰ Asmenys, gavę prieš tai minėtus pranešimus, siekdami aktyviai save apginti ir norėdami gauti pripažinimą, jog jie, iš tikrųjų, nepažeidė jokių pranešimą pateikusiam asmeniui priklausančių intelektualinės nuosavybės objektų suteikiamų teisių, gali pateikti ieškinį prieš tokį teisių turėtoją su tikslu gauti teismo pripažinimą, kad ginčijamas elgesys nepažeidė jokių atsakovo turimų intelektualinės nuosavybės objektų suteikiamų teisių. Tokie ginčai teisės doktrinoje įvardinami kaip torpediniai ginčai (angl. *torpedo litigation*).¹⁶¹ Klausimas, ar tokie ieškiniai gali būti reiškiami vadovaujantis jurisdikcijos nustatymo taisykle pagal vietą, kurioje įvyko, ar gali įvykti žalą sukėlus įvykis, buvo nagrinėtas Europos Teisingumo Teismo. Jo teigimu Briuselio I reglamento specialioji jurisdikcijos taisyklė teisingumą apibrėžianti pagal

¹⁵⁹ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 496

¹⁶⁰ BAUSCH, T. *Jurisdiction at 'Place of Tort' Assumed for Negative Declaratory Actions*, *CJEU of 25 October 2012* [interaktyvus]. Kluwer Patent Blog, 2012 [žiūrėta: 2019 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://patentblog.kluweriplaw.com/2012/10/26/jurisdiction-at-place-of-tort-assumed-for-negative-declaratory-actions-cjeu-of-25-october-2012/>>.

¹⁶¹ KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. P. 496

vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, gali būti taikoma ir ieškiniams dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo.¹⁶²

Tačiau, tos pačios Europos Teisingumo Teismo bylos kontekste, kurioje buvo spęsta pripažinti aptartos specialiosios jurisdikcijos taisyklės taikymą bylose dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo, Generalinis advokatas Niilo Jääskinen savo nuomonėje pasisakė priešingai nei Europos Teisingumo Teismas.¹⁶³ Generalinis advokatas teigia, jog specialiosios jurisdikcijos nustatymo taisyklė pagal teisės pažeidimo vietą negali būti taikoma neigiamo deklaracinio pobūdžio ieškiniams (angl. *negative declaratory actions*), tokiems kaip ieškiniai dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo.¹⁶⁴ Autoriaus nuomone, Generalinis advokatas šioje byloje pareiškė teisingą ir argumentuotą nuomonę, nes visų pirma, jurisdikcijos nustatymo taisyklės pagal teisės pažeidimo vietą taikymas ieškiniams dėl pripažinimo, kad jokio pažeidimo nebuvo, pats savaime nėra logiškas. Antra, tokios teisingumo taisyklės taikymas bylose dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo prideda galimybių manipuliavimui teismų jurisdikcija didinant ieškovų galimybes pasirinkti jiems tinkantį teismą, kuriame, nei bet kokiame kitame teisme, būtų didesnė tikimybė išgirsti būtent ieškovui palankų sprendimą (angl. *forum shopping*).

Pažymima, kad Europos Sąjungos prekių ženklų kontekste, neigiamo deklaracinio pobūdžio ieškinių teisingumo reglamentas yra aiškesnis ir ne toks problematiškas. Atkreipiamas dėmesys, kad Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 5 dalyje nustatyta tarptautinio teisingumo taisyklė, aptarianti specialiąją jurisdikciją dėl teisingumo nustatymo pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsi įvykti teisių pažeidimas, apriboja šios specialiosios jurisdikcijos taikymą bylose dėl pripažinimo, kad Europos Sąjungos prekių ženklo pažeidimo nebuvo. Tai, kad Prekių ženklo reglamentas tiesiogiai aptaria taisyklę, jog ieškiniai dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo negali būti teikiami vadovaujantis teisingumu pagal teisių pažeidimo vietą, lemia bendrųjų teritorinio teisingumo taisyklių arba kitų specialiojo teisingumo taisyklių, jau aptartų anksčiau šiame magistro baigiamajame darbe, taikymą byloms dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo. Autoriaus nuomone, toks reglamentavimas pašalina specialiosios teisingumo taisyklės interpretavimo galimybes, kurios gali privesti prie tokių pačių problemų, aptartų

¹⁶² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. spalio 25 d. sprendimas byloje *Folien Fischer AG ir Fofitec AG v Ritrama SpA*, C-133/11.

¹⁶³ BAUSCH, T. *Jurisdiction at 'Place of Tort' Assumed for Negative Declaratory Actions*, *CJEU of 25 October 2012* [interaktyvus]. Kluwer Patent Blog, 2012 [žiūrėta: 2019 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://patentblog.kluweriplaw.com/2012/10/26/jurisdiction-at-place-of-tort-assumed-for-negative-declaratory-actions-cjeu-of-25-october-2012/>>.

¹⁶⁴ Generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada, pateikta 2012 m. balandžio 19 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Folien Fischer AG ir Fofitec AG v Ritrama SpA*, C-133/11.

pastraipoje aukščiau, kurios kyla kitų intelektinės nuosavybės objektų kontekste bei kurių teisingumo taisyklių reglamentavime nėra nustatyta tokios taisyklės ribojimo, bylose dėl pripažinimo, kad teisių pažeidimo nebuvo.

4.6. Priešieškiniai Europos Sąjungos prekių ženklo teisių pažeidimo bylose

Europos Sąjungos prekių ženklo bylose atsakovai turi teisę į specifinę gynybos priemonę – priešieškinį, kuriuo yra keliamas Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu klausimas. Atsakovas, vadovaudamasis Prekių ženklo reglamento 128 straipsnio nuostatomis priešieškinį dėl panaikinimo arba paskelbimo negaliojančiu gali paduoti tik Prekių ženklo reglamente nurodytais panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu pagrindais. Europos Sąjungos prekių ženklų teismas, gavęs priešieškinį dėl Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu, tokio priešieškinio negali nagrinėti kol suinteresuota šalis arba pats teismas neinformuoja Tarnybos nurodant pareikšto priešieškinio datą. Priešieškinio gavimo data įtraukiama į registrą, o jeigu Tarnybai jau anksčiau buvo iškeltas atitinkamo Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo arba paskelbimo negaliojančiu klausimas, Tarnyba informuoja teismą ir teismas privalo sustabdyti procesinius veiksmus pagal Europos Prekių ženklo reglamento 132 straipsnio 1 dalį, kol prašymo atžvilgiu bus priimtas galutinis sprendimas arba prašymas bus atsiimtas. Taigi Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu jurisdikciją Europos Sąjungos prekių ženklų teismai dalinasi su Tarnyba. Tarnyba Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu klausimą sprendžia administracine tvarka, o Europos Sąjungos prekių ženklų teismas priešieškinio pagrindu teismine tvarka.

Pagal Prekių ženklo reglamento 128 straipsnio 2 dalį, Europos Sąjungos prekių ženklų teismas atmeta priešieškinį dėl panaikinimo arba paskelbimo negaliojančiu, jeigu tuo pačiu pagrindu, dėl to paties dalyko ir dalyvaujant toms pačioms šalims Tarnybos priimtas sprendimas jau yra tapęs galutiniu. Papildomas svarbus juridikcinis aspektas priešieškinų Europos Sąjungos prekių ženklo teisių pažeidimo bylose yra tai, jog teismui suteikiama teisė Europos Sąjungos prekių ženklo savininko prašymu ir išklausus kitas šalis sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pasiūlyti atsakovui per Tarnybos nustatytą laiką prašymą panaikinti arba paskelbti negaliojančiu paduoti Tarnybai (Prekių ženklo reglamento 128 straipsnio 7 dalis). Jeigu per Tarnybos nustatytą laiką prašymas nėra paduodamas, byla nagrinėjama toliau, o priešieškinis laikomas atšauktu. Atkreipiamas dėmesys, jog Europos Sąjungos prekių ženklų teismui sustabdžius bylos nagrinėjimą šio teismo diskrecijai

priklauso laikinųjų ir apsaugos priemonių taikymas (Prekių ženklo reglamento 128 straipsnio 7 dalis).

Prekių ženklo reglamento 127 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog bylose dėl teisių pažeidimo, prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu klausimas teismine tvarka gali būti keliamas ir be priešieškinių instituto. Tačiau, prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu klausimas tokiu būdu gali būti keliamas tik, jeigu atsakovas nurodo, kad Europos Sąjungos prekių ženklas naikintinas dėl to, jog ženklas nebuvo iš tikrųjų naudojamas tuo metu, kai buvo pateiktas ieškinys dėl teisių pažeidimo. Prekių ženklo reglamento 127 straipsnio 3 dalyje numatytas kitas, nei priešieškinių, institutas dėl prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu gali būti paduotas tik (i) Europos Sąjungos prekių ženklo pažeidimo ar gresiančio pažeidimo bylose, arba (ii) bylose dėl kompensacijos už veiksmus, atliekamus po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos paskelbimo dienos, jeigu tie veiksmai po paskelbimo apie prekių ženklo registraciją dėl to paskelbimo taptų draudžiami.

Svarbu suprasti, jog priešieškinių ir pareiškimas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu teisinių pasekmių atžvilgiu turi skirtingas reikšmes. Klausimo dėl Europos Sąjungos prekių ženklo panaikinimo ar paskelbimo negaliojančiu sprendimas priešieškinių pagrindu sukelia teises pasekmes ir galioja visų asmenų atžvilgiu (*erga omnes*), o, jeigu sprendimas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo galiojimo ar paskelbimo negaliojančiu klausimo, priimamas pareiškimo pagrindu, toks sprendimas galią turi tik ginčo šalims (*intra partes*). Taip pat, sprendimas galiojantis *intra partes* nėra perduodamas Tarnybai ir nėra skelbiamas viešame registre.¹⁶⁵ Pažymima, kad nors tai ir nėra susiję su jurisdikciniais Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo aspektais, tačiau aktualu renkantis koku būdu ginti savo teises.

4.7. Jurisdikcinės taisyklės dėl laikinųjų ir apsaugos priemonių susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklu

Prekių ženklo reglamentas numato laikinųjų ir apsaugos priemonių taikymą, tačiau nenustato vieningo laikinųjų apsaugos priemonių sąrašo, o tik nukreipia į valstybių narių nacionalinę teisę. Tačiau, savo ruožtu Direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo reikšmingai prisideda harmonizuojant apsaugos priemonių reguliavimą valstybių narių nacionalinėje teisėje. Prekių ženklo reglamento 131 straipsnis nustato specialias laikinųjų

¹⁶⁵ GASTINEL, E., MILFORD, M. *The Legal Aspects of the Community Trade Mark*. United States of America, Boston: Kluwer Law International, 2001. P. 190.

ir apsaugos priemonių taisyklės, tarp jų apibrėžia ir jurisdikcinius aspektus, pagal kuriuos valstybių narių teismams, kartu ir Europos Sąjungos prekių ženklų teismams, galima paduoti prašymą Europos Sąjungos prekių ženklui ar paraiškai dėl Europos Sąjungos prekių ženklo pritaikyti tokias laikinas, tarp jų ir apsaugos, priemones, kokias pagal tos valstybės įstatymus galima taikyti nacionaliniams prekių ženkams, net jeigu Prekių ženklo reglamente būtų nustatyta, kad toks klausimas yra teisingas kitos valstybės narės Europos Sąjungos prekių ženklų teismui.

Vadovaujantis Prekių ženklo reglamento 131 straipsnio 2 dalimi, Europos Sąjungos prekių ženklų teismas, kurio jurisdikcijai Europos Sąjungos prekių ženklo byla priskirta pagal Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 1, 2, 3 arba 4 dalis, kitaip žinomas tarptautinio teisingumo jurisdikcines taisykles, jau anksčiau aptartas šiame magistro baigiamajame darbe, tai toks teismas turi teisę taikyti laikinas, tarp jų ir apsaugos, priemones, kurios pagal Briuselio I reglamento III skyriuje nurodytų pripažinimui ir vykdymui privalomų procedūrų reikalavimų, yra taikomos bet kurioje valstybėje narėje. Prekių ženklo reglamentas pabrėžia, kad joks kitas teismas tokios teisės neturi.

Lietuvos Respublika nėra išimtis ir čia laikinųjų ir apsaugos priemonių taikymas intelektinės nuosavybės teisės bylose, taip pat ir prekių ženklų bylų kontekste, yra priimtinas. Esant pagrindui įtarti, kad pažeistos prekių ženklo savininko teisės, teismas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso¹⁶⁶ įtvirtinta tvarka gali spręsti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, pavyzdžiu uždrausti asmenims daryti ženklo savininkui gresiantį teisių pažeidimą, įpareigoti asmenims laikinai nutraukti teisių pažeidimą, areštuoti, uždrausti, kad patektų į apyvartą arba išimti iš apyvartos teisių objektų kopijas ir prekes, įtarus, kad jos pažeidžia ženklo savininko teises, areštuoti teises pažeidžiančių asmenų turtą, įskaitant banko sąskaitas, reikalauti pateikti banko, finansinius ir komercinius dokumentus, taikyti kitas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatytas priemones.¹⁶⁷ Lietuvos teismų praktikoje tokių bylų susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklu, kurių kontekste prašoma taikyti laikinas ir apsaugos priemones, taip pat buvo. Pavyzdžiui ganėtinai plačiai intelektinės nuosavybės bylų kontekste pagarsėjusioje *Red Bull v. Red Bear*¹⁶⁸ prekių ženklų byloje dėl prekių ženklų registracijos panaikinimo, prekių ženklų savininko teisių gynimo ir nesąžiningos konkurencijos uždraudimo. Byloje teismas

¹⁶⁶ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. Valstybės žinios, 2002-04-06, Nr. 36-1340. 144, 145 str.

¹⁶⁷ ŽILINSKAS, V. J., KASPERAVIČIUS, P., KIŠKIS, M. *Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. P. 380-381.

¹⁶⁸ Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2009 m. rugsėjo 9 d. nutartis civilinėje byloje *Red Bull GmbH v. UAB „SMS-Eligita“, UAB „Natūralios sultys“*, Nr. 2-888/2009.

laikinių apsaugos priemonių taikymo klausimą sprendė pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso normas.

4.8. Jurisdikcinių aspektų, ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises, vertinimas Lietuvos atžvilgiu

Primenama, kad kaip jau pažymėta šiame magistro baigiamajame darbe anksčiau, Vilniaus apygardos teismas, kaip pirmosios instancijos teismas (Prekių ženklų įstatymo 78 straipsnio 2 punktas) bei Lietuvos apeliacinis teismas, kaip apeliacinės instancijos teismas.¹⁶⁹ yra teismai Lietuvos Respublikoje paskirti Europos Sąjungos prekių ženklų teismais kaip jie suprantami pagal Prekių ženklo reglamentą. Prekių ženklo reglamente nėra nustatyta, kad kiekviena valstybė narė turėtų dar vieną instanciją teismo sprendimo peržiūrėjimui, tačiau pagal Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę galimybė skusti įsitiesėjusius Lietuvos Europos Sąjungos prekių ženklų teismų sprendimus kasacine tvarka – Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, yra suteikiama. Atsižvelgiant į tai, akivaizdu, kad ir Lietuva, kaip valstybė narė susiduria su ginčais dėl Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo, todėl ir jos teismams yra aktualus Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo jurisdikcinių taisyklių reglamentavimas.

Lietuvos teismų praktikoje galima rasti nemažai bylų, kuriose Europos Sąjungos prekių ženklo savininkas kreipėsi į Lietuvos Respublikos paskirtą nacionalinį Europos Sąjungos prekių ženklų teismą, Vilniaus apygardos teismą. Tačiau, atlikus išsamų Lietuvos Teismų praktikos tyrimą ir nacionalinių teismų sprendimų analizę teismų sprendimuose rasti išaiškinimų dėl teisingumo taisyklių nepavyko. Taip yra todėl, kad tokių taisyklių aiškinimas ir interpretavimas priklauso Europos Teisingumo Teismo kompetencijai, atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo teisingumo taisyklių reglamentavimas teisės aktų lygmenyje yra priskirtas Europos Sąjungos reglamento galią turinčiam teisės aktui. Tačiau, nagrinėjant Lietuvos teismų sprendimus bylose dėl Europos Sąjungos prekių ženklų, tam tikrą interpretaciją dėl teisingumo galima padaryti atsižvelgiant į tokių bylų faktines aplinkybes ir jas analizuojant spręsti pagal kokią jurisdikcinę taisyklę ieškinys buvo paduotas į atitinkamą teismą dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo. Konkrečią teisingumo taisyklę pagal bylos faktines aplinkybes sunku identifikuoti, nes dažnu atveju tokiose bylose faktinės aplinkybės suponuoja dvejopą vaizdą, kad arba teisingumas byloje nustatytas pagal atsakovo buveinės vietą, arba pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisių pažeidimas. Toks

¹⁶⁹ BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010. P. 596.

dvejopas vertinimas susidaro dėlto, kad bylose atsakovas dažniausiai Lietuvos asmuo, o ir teisių pažeidimo vieta yra Lietuva. Taigi, tikėtina, jog dalis ieškinių tokiose bylose pateikiami vadovaujantis Prekių ženklo reglamento specialiojo teisingumo taisykle įtvirtinta 125 straipsnio 5 dalyje, kai ieškinyms teikiamas pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisių pažeidimas, kita dalis pagal pagrindinę teritorinio teisingumo taisyklę, nustatytą Prekių ženklo reglamento 125 straipsnio 1 dalyje, pagal atsakovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2019 m. vasario 20 d. sprendimas civilinėje byloje *Fila Luxembourg S.A.R.L. v. A. M. ir OOO „Severo – zapad“*, Nr. e2-1949-794/2019; Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2019 m. sausio 25 d. sprendimas civilinėje byloje *L. V. M., S.A ir B. V. SA v. A. S.*, Nr. e2-287-794/2019; Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. gruodžio 31 d. sprendimas civilinėje byloje *Hermes International v. A. S.*, Nr. e2-4415-881/2018; Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. balandžio 27 d. sprendimas civilinėje byloje *LEGO Juris A/S v. Hobby Park Ltd.*, Nr. e2-1056-881/2018; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje *Deere & Company v. UAB Skagenas*, Nr. e3K-3-155-695/2018; Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. vasario 26 d. sprendimas civilinėje byloje *Louis Vuitton Malletier S.A. v. G. V.*, Nr. e2-2950-881/2018; Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2019 m. kovo 28 d. nutartis *Rovio Entertainment Ltd. v. uždaroji akcinė bendrovė „PROFISA“*, Nr. e2A-167-823/2019; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2015 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje *„Roche Diagnostics GmbH“ v. UAB „Optifarma“*, Nr. 3K-3-140-611/2015; Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2015 m. sausio 19 d. sprendimas civilinėje byloje *Societe des Produits Nestle S.A. v. UAB „Naujasis Nevėžis“*, Nr. 2-2780-553/2015; Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2014 m. lapkričio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *UAB „CeMex Farma“ v. AS „Sopharma“*, Nr. 2A-1221/2014; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. kovo 6 d. nutartis civilinėje byloje *Coty Prestige Lancaster Group GmbH v. UAB „Baltijos didmena“*, Nr. 3K-3-82/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2004 m. vasario 18 d. nutartis civilinėje byloje *Euroimport Rudorfer GmbH v. UAB „Filipopolis“*, Nr. 3K-3-81.

IŠVADOS

1. Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo jurisdikcinių taisyklių sistema iš esmės išdėstyta Prekių ženklo reglamente, tačiau pats jos reglamentavimas nėra sistemingas, kompleksiškas ir aiškus be platesnės analizės. Europos Sąjungos prekių ženklų savininkų teisių gynimo jurisdikcinius aspektus reglamentuojančių nuostatų spragos užpildomos teismų praktikos išaiškinimais, kurie, deja, ne visada taip pat suformuoja aiškias ir detalias taisykles, ypač Europos Sąjungos prekių ženklų teisių pažeidimo atvejais. Tiesa, tuo atveju, jeigu visos Europos Sąjungos prekių ženklų gynimo nuostatos detalios ir išsamios būtų išdėstomos Prekių ženklo reglamente, dokumentas taptų apkrautas ir, abejotina, jog įvestų tikslingą ir veiksmingą struktūrą bei aiškias taisykles – tačiau esamas teisinis reguliavimas turi spręstinių trūkumų.
2. Prekių ženklo reglamentas nustato sistemingai įtvirtintas teritorinio teisingumo nustatymo taisykles, kurios pateikiamos keliais lygiais. Bendroji taisyklė, kuri taikoma pirmiausia, yra ta, jog atsakovas turi teisę į „žaidimą namie“ (angl. *home game*), t. y. kad teisingumas nustatinėjamas pagal atsakovo gyvenamąją ar įsisteigimo vietą. Jeigu atsakovo gyvenamoji ar įsisteigimo vieta nėra Europos Sąjungoje, tokiu atveju teisingumas vertinamas pagal tokius pat kriterijus iš ieškovo pusės. Jeigu ieškovo gyvenamosios ar įsisteigimo vietos Europos Sąjungos taip pat nėra, tuomet teisingumas nustatomas Tarnybos būstinės vietos teismui. Šių taisyklių nustatymas svarbus ir teisingumo apimties atžvilgiu, nes, jeigu sprendimas byloje priimamas pagal ieškinį, kuris pateiktas vadovaujantis viena iš bendrųjų teritorinio teisingumo taisyklių, toks sprendimas galioja dėl pažeistų teisių visa apimtimi ir nėra apribotas tik kažkuria pažeidimo dalimi.
3. Be pagrindinio teritorinio teisingumo taisyklių, Prekių ženklo reglamentas įtvirtina specialiojo, arba kitaip – alternatyviojo teisingumo taisykles bylose dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo. Specialiosios teisingumo taisyklės gali būti taikomos ieškovo pasirinkimu vietoje pagrindinio teritorinio teisingumo nustatymo taisyklių. Pagal specialiąsias teisingumo nustatymo taisykles byla gali būti teisinga pagal tai, jog šalys susitarė, kad ginčas teisingas kitam Europos Sąjungos prekių ženklų teismui; atsakovas pranešė apie ketinimą gintis kitame Europos Sąjungos prekių ženklų teisme; arba pagal vietą, kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisės pažeidimas, arba kurioje įvykdytas veiksmas, kuris tapo draudžiamu po Europos Sąjungos prekių ženklo paraiškos paskelbimo dienos. Kaip ir bendrųjų teritorinio teisingumo taisyklių atveju, specialiųjų teisingumo taisyklių taikymas itin svarbus teisingumo apimties atžvilgiu, nes, jeigu byla nagrinėjama pagal teisingumą, nustatytą atsižvelgiant į vietą,

kurioje įvyko ar grėsė įvykti teisės pažeidimas, toks teismas gali spręsti tik dėl teritorija apriboto teisių pažeidimo.

4. Internetinio Europos Sąjungos prekių ženklo teisės pažeidimo atveju teisingumo taisyklių aiškinimas šiame darbe nagrinėtinas visų intelektinės nuosavybės teisės bylų kontekste, atsižvelgiant į tai, kad tokių bylų, išskirtinai susijusių su Europos Sąjungos prekių ženklu, labai mažai. Taigi, šiame aptartame kontekste nagrinėjant teisingumą pagal teisės pažeidimo vietą ir pirmiausia žiūrint į „įvykio“ vietą, atsižvelgiant į aplinkybes, galima būtų laikyti, kad „įvykio“ vieta, ta vieta, kuri buvo internetinėje erdvėje vystomos komunikacijos taikiny (pvz., komunikacijos leidėjas savo turinį nukreipė tiksliniai auditorijai, kuri apibrėžiama tam tikra teritorija). Kitu atveju, vėlgi atsižvelgiant į aplinkybes, galima spręsti, kad vieta, kurioje buvo atlikti žalą sukėję veiksmai, apima „ieškovo interesų centrą“ – o tai standartiniu atveju yra ieškovo gyvenamoji vieta – ir tos vietos teismas turi jurisdikciją išgirsti visus tariamus pažeidimus. Dar kitais atvejais, galimas variantas, jog vieta, kur įvyko veiksmai, ar vieta, kur atsirado žala, gali būti kiekviena valstybė, iš kurios pasiekiamas atitinkamas internetinis tinklapis. Tiesa, visi apibendrinti variantai teismų praktikoje pasitaikė skirtingų intelektinės nuosavybės objektų kontekste, todėl kai ginčo dalykas yra susijęs su skirtingu intelektinės teisės objektu, tai turi įtakos, jog teisingumas kiekvieną kartą pagal teisių pažeidimo vietą gali būti nustatinėjamas vadovaujantis skirtingais kriterijais. Europos Sąjungos prekių ženklo atveju, visi aukščiau aptarti variantai, atsižvelgiant į bylos faktines aplinkybes, taip pat galėtų būti pritaikomi. Tiesa, išskirtinai Europos Sąjungos prekių ženklo atžvilgiu teismų praktikos suformuotas galimas teisingumo nustatymas pagal teisės pažeidimo vietą būtų nustatant vietą, kuri laikoma veiksmų, sukėlusių žalą, vieta (tai yra vieta iš kurios internetinė komunikacija, tokia kaip reklama, yra paskleidžiama). Ir tokia vieta būtų nustatoma labiau pagal komunikaciją išleidusio asmens įsisteigimo vietą, o ne pagal tai, kur laikomas serveris.
5. Prekių ženklo reglamentas nenustato teisingumo, jeigu Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo byla susijusi su keliais atsakovais. Tokiu atveju vadovaujama Briuselio I reglamento taisykle, kad jurisdikcija gali būti nustatinėjama pagal vieno iš atsakovų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų. Tokios teisingumo taisyklės atžvilgiu Europos Teisingumo Teismas yra priėmęs dviprasmiškų sprendimų ir tik neseniai pradėjo ryškėti kiek liberalesnis požiūris, pagal kurį, esant keliems atsakovams iš skirtingų valstybių, bylą nagrinėjant pagal kelių

valstybių nacionalinius teisės aktus, turinčius gana ryškių skirtumų, bylų sujungimas laikomas priimtinu siekiant išvengti skirtingų išvadų. Vertinimo kriterijus, priimant sprendimą dėl bylų sujungimo, sudaro: pirma, ar savo esme vienodas teisės aktų pobūdis, antra – iš esmės identiški teisės aktai, trečia, ar bendraatsakoviai veikė ar neveikė savarankiškai. Tiesa, toks požiūris buvo išreikštas byloje ne dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo, tačiau tikimasi, kad Europos Teisingumo Teismas, sprenddamas šio intelektinės nuosavybės teisės objekto kontekste, priimtų panašų sprendimą.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

I. Teisės norminiai aktai

Lietuvos Respublikos teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (su pakeitimais ir papildymais).
Valstybės žinios, 2002-04-06, Nr. 36-1340;
2. Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas (su pakeitimais ir papildymais).
Valstybės žinios, 2000-10-31, Nr. 92-2844.

Tarptautinės sutartys

3. 1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo.
Valstybės žinios, 1996-08-07, Nr. 75-1796;
4. 1989 m. birželio 27 d. Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolai.
Valstybės žinios, 1997-06-06, Nr. 50-1193;
5. 1994 m. balandžio 15 d. *Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties IC priedas: Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų*.
Valstybės Žinios, 2001-05-31. Nr. 46-1619.

Europos Sąjungos teisės aktai

1. 2012 m. spalio 26 d. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija.
Oficialusis leidinys C 326, 26/10/2012 p. 0001 – 0390;
2. 2007 m. gruodžio 21 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo;
3. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija);
4. 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 608/2013 dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2003;
5. 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2424 kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo ir Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2868/95, skirtas įgyvendinti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo, ir kuriuo panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2869/95 dėl Vidaus rinkos derinimo tarnybai (prekių ženklo ir pramoniniam dizainui) mokamų mokesčių;
6. 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (kodifikuota redakcija);

7. 2004 m. balandžio 29 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo;
8. 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (nauja redakcija).

II. Specialioji literatūra

Spausdintinės monografijos

1. BIRŠTONAS, R.; KLIMKEVIČIŪTĖ, D.; MATULEVIČIENĖ, N. J.; USONIENĖ, J. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: Registrų centras, 2010;
2. ŽILINSKAS, V. J., KASPERAVIČIUS, P., KIŠKIS, M. *Intelektinė nuosavybė ir jos teisinė apsauga*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007;
3. BENTLY, L., SHERMAN B. *Intellectual Property Law*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2014;
4. CORNISH, W. R. *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights, 4th edn*. United Kingdom, London: Sweet and Maxwell, 1999;
5. FELLMETH, X. A., HORWITZ, M. *Guide to Latin in International Law*. United Kingdom, London: Oxford University Press, 2011;
6. GASTINEL, E., MILFORD, M. *The Legal Aspects of the Community Trade Mark*. United States of America, Boston: Kluwer Law International, 2001;
7. HARRIS, B. *Intellectual Property Law in the European Union*. United States of America, New York: William S. Hein & Company, 2005;
8. JACOB, R, ALEXANDER, D., LANE, L., *A Guide to Intellectual Property, Fifth Edition*. United Kingdom, London: Sweet & Maxwell, 2004;
9. KEELING, D. T. *Intellectual Property Rights in EU Law, Free Movement and Competition Law, Volume 1*. United States of America, New York: Oxford University Press Inc., 2003;
10. KONO, T., JURČYS, P. *Intellectual Property and Private International Law: Jurisdiction over Internet-Related Infringements*. United Kingdom, Oxford: Hart Publishing Ltd, 2012;
11. KOOIJ, van der P. A. C. E. *The Community Trade Mark Regulation*. United Kingdom, London: Sweet & Maxwell, 2000;
12. KUR, A.; DREIER, T. *European Intellectual Property Law*. United Kingdom, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013;
13. SHETREET, S., MCCORMACK, W. *The Culture of Judicial Independence in a Globalised World*. United States of America, Boston: Brill Nijhoff, 2016;

14. STEWART, J. W. *Collins dictionary of law*. Scotland, Glasgow: Collins, 2006.

Straipsniai

1. MIZARAS, V. *Autoriu teisės: civiliniai teisiu gynimo budai*. Vilnius: Justitia, 2003;
2. MIZARAS, V. *Bendrijos prekių ženklo apsaugos sistemos pagrindiniai principai*. Vilnius: Justitia. 2004, Nr. 4 (52);
3. MIZARAS, V. *Prevencinis autorių teisių ir gretutinių teisių gynimas*. Tarptautinės mokslinės konferencijos *Autorių teisės į literatūros, mokslo ir meno kurinius: aktualijos ir perspektyvos* pranešimų rinkinys. Vilnius: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Vilniaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas, 2004;
4. BRIGGS, A., *Jurisdiction over Defences and Connected Claims*. Lloyd's Maritime & Commercial Law Quarterly 447;
5. KUR, A. *A Farewell to Cross-Border Injunctions? The ECJ Decisions GAT v. LuK and Roche Nederland v. Primus and Goldenberg*. IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law, 37(7), 844-855;
6. PETSCHÉ, M. *What's Wrong with Forum Shopping? An Attempt to Identify and Assess the Real Issues of a Controversial Practice*. American Bar Association, 2011;
7. The American Law Intitute *Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transational Disputes*. 2008.

Magistro darbai

1. BUTĖNIENĖ, I. *Bendrijos prekių ženklų savininkų teisių gynimas: magistro baigiamasis darbas*. Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, Europos Sąjungos teisės katedra, Vilnius, 2006;
2. PLIOPAITĖ, I. *Europos Bendrijos prekių ženklo apsaugos bei teisiu gynimo ypatumai: magistro baigiamasis darbas*. Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, Civilinės ir komercinės teisės katedra 2006.

Elektroniniai dokumentai

1. A Pan-European Network of Specialist Law Firms. *IT & IP Litigation in Europe: A Legal Guide for Foreign Lawyers* [interaktyvus]. 2016 [žiūrėta: 2019 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą <https://www.ulyes.net/wp-content/themes/the_theme/vendor/publications/doc/ITIPLGE.pdf>;
2. BAUSCH, T. *Jurisdiction at 'Place of Tort' Assumed for Negative Declaratory Actions, CJEU of 25 October 2012* [interaktyvus]. Kluwer Patent Blog, 2012 [žiūrėta: 2019 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://patentblog.kluweriplaw.com/2012/10/26/jurisdiction-at-place-of-tort-assumed-for-negative-declaratory-actions-cjeu-of-25-october-2012/>>;

3. Bendrijos prekių ženklų teismų ir Bendrijos dizainų teismų sąrašų skelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo 95 straipsnio 4 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino 80 straipsnio 4 dalį (2014/C 332/06). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 28 d.]. Prieiga per internetą: <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0924\(05\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0924(05)&from=LT)>;
4. BILOTAITĖ, A. *Intelektinės nuosavybės objektai – ką ir kaip galima saugoti?* [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2019 m. sausio 28 d.]. Prieiga per internetą <<http://jurex.lt/intelektines-nuosavybes-objektai-ka-ir-kaip-galima-saugoti/>>;
5. ENGELEN, van Th.C.J.A., *Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property* [interaktyvus]. Electronic Journal of Comparative Law, vol. 14.3, 2010 [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://www.ejcl.org/143/art143-19.pdf>>;
6. IRAKLI, T. *The Principle of Freedom of Contract, Pre-Contractual Obligations Legal Review English, EU and US Law*. European Scientific Journal February 2017 edition Vol.13, No.4 ISSN: 1857 – 7881 (Print) e - ISSN 1857- 7431. [žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą <<http://eujournal.org/index.php/esj/article/view/8836>>;
7. JURČYS, P. *Teisingumas intelektinės nuosavybės teisių bylose pagal Briuselio I reglamentą: ETT sprendimai GAT ir ROCHE bylose bei CLIP reformos pasiūlymai* [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta: 2019 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1614446>;
8. KLIMKEVIČIŪTĖ, D. *Plačiai žinomo prekių ženklo samprata ir prekių ženklo pripažinimo plačiai žinomam kriterijai (kai kurie teoriniai ir praktiniai aspektai)*. [interaktyvus]. Vilnius: *Jurisprudencija*, 2005, t. 71(63); 34–48 [žiūrėta: 2019 m. sausio 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/ab1/004_klimkeviciute.pdf>;
9. KONO, T., JURČYS, P. *Intelektinė nuosavybė ir tarptautinė privatinė teisė: iššūkiai ateinančiam dešimtmečiui* [interaktyvus]. Justitia, No. 74, p. 23, 2010 ir Justitia, No. 75, p. 28, 2011 [žiūrėta 2019 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1730891>;
10. LÜER, H. *The Lex Loci Delicti in Single Contact Cases —A Comparative Study of Continental and American Law* [interaktyvus]. Netherlands International Law Review, 2009 [žiūrėta 2019 m. kovo 10 d.]. Prieiga per internetą <<https://doi.org/10.1017/S0165070X00025821>>;

11. ROSENBERG, E. *How Google Makes Money (GOOG)* [interaktyvus]. Investopedia, 2018 [žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.] Prieiga per internetą: <<https://www.investopedia.com/articles/investing/020515/business-google.asp>>;
12. TORREMANNS, P. *Intellectual Property Puts Art 6(1) Brussels I Regulation to the Test* [interaktyvus]. CREATE Working Paper, 2013. [žiūrėta 2019 m. kovo 14 d.] Prieiga per internetą: <https://www.create.ac.uk/publications/article-6_1-brussels-i/>;
13. TORREMANNS, P. *Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe* [interaktyvus], 2016 [žiūrėta: 2019 m. kovo 14 d.]. Prieiga per internetą: <<http://eprints.nottingham.ac.uk/38640/1/Torremans%20CMLR%20final%20author's%20version%202016.pdf>>.

III. Teismų praktika

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2017 m. rugsėjo 27 d. sprendimas sujungtose bylose *Nintendo Co. Ltd. v. BigBen Interactive GmbH, BigBen Interactive SA*, C-24/16 ir C-25/16;
2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2017 m. gegužės 18 d. sprendimas byloje *Hummel Holding A/S v. Nike Inc., Nike Retail BV.*, C-617/15;
3. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2013 m. spalio 3 d. sprendimas byloje *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, C-170/12;
4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2013 m. gegužės 16 d. sprendimas byloje *Melzer v. MF Global UK Ltd*, C-228/11;
5. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. spalio 25 d. sprendimas byloje *Folien Fischer AG ir Fofitec AG v Ritrama SpA*, C-133/11;
6. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 spalio 18 d. sprendimas byloje *Football Dataco Ltd ir kiti v. Sportradar GmbH ir Sportradar AG*, C-173/11;
7. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV*, C-616/10;
8. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. birželio 21 d. sprendimas byloje *Titus Alexander Jochen Donner*, C-5/11;
9. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. balandžio 19 d. sprendimas byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10;
10. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. gruodžio 15 d. sprendimas *Frisdranken Industrie Winters BV v. Red Bull GMBH*, Case, C-119/10, EU:C:2011:837;

11. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. gruodžio 1 d. sprendimas byloje *Eva-Maria Painer v. Standard Verlags GmbH ir kiti*, C-145/10;
12. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. spalio 25 d. sprendimas sujungtose bylose *eDate Advertising GmbH v. X and Olivier Martinez, Robert Martinez v. MGN Limited*, C-509/09 ir C-161/10;
13. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *L'Oreal SA v. eBay International AG*, C-324/09;
14. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje *Roche Nederland BV ir kt. v. Frederick Primus, Milton Goldenberg*, C-539/03;
15. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. liepos 13 d. sprendimas byloje *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG (GAT) v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG (LuK)*, C-4/03;
16. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1995 m. kovo 7 d. sprendimas byloje *Shevill v Presse Alliance SA*, C-68/93;
17. Teisingumo Teismo Penktieji Rūmai (Europos Sąjungos Teisingumo Teismas). 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Athanasios Kalfelis v Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. ir kitus*, 189/87;
18. Teisingumo Teismas. 1976 m. lapkričio 30 d. sprendimas byloje *Handelskwekerij G. J. Bier BV prieš Mines de potasse d'Alsace SA*, bylos numeris 21/76.

Generalinių advokatų nuomonės

1. Generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada, pateikta 2013 m. lapkričio 21 d., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Coty Germany GmbH, buvusi Coty Prestige Lancaster Group GmbH, v. First Note Perfumes NV*, C-360/12;
2. Generalinio advokato Niilo Jääskinen išvada, pateikta 2012 m. balandžio 19 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Folien Fischer AG ir Fofitec AG v Ritrama SpA*, C-133/11;
3. Generalinio advokato Pedro Cruz Villalón išvada, pateikta 2012 m. vasario 16 d. Europos Teisingumo Teismo byloje *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, C-523/10.

Lietuvos teismų praktika

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje *Deere & Company v. UAB Skagenas*, Nr. e3K-3-155-695/2018;

2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2015 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje „Roche Diagnostics GmbH“ v. UAB „Optifarma“, Nr. 3K-3-140-611/2015;
3. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2014 m. lapkričio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „CeMex Farma“ v. AS „Sopharma“, Nr. 2A-1221/2014;
4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. kovo 6 d. nutartis civilinėje byloje Coty Prestige Lancaster Group GmbH v. UAB „Baltijos didmena“, Nr. 3K-3-82/2012;
5. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2004 m. vasario 18 d. nutartis civilinėje byloje Euroimport Rudorfer GmbH v. UAB „Filipopolis“, Nr. 3K-3-81;
6. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2003 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje ZAO „Torgovjy Dom Potomkov Postavščika Dvora Ego Imperatorskogo Veličestva P. A. Smirnova“ (Rusijos Federacija) v. UDV North America, Inc. (šiuo metu bendrovės pavadinimas yra Guinness UDV North America, Inc.) (Jungtinės Amerikos Valstijos) ir Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras, Nr. 3K-3-167/2003;
7. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2000 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Saulės spektras“ v. UAB „Telemedia“, Nr. 3K-3-1263/2000;
8. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2000 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje JAV įmonė Anheuser-Busch Incorporated v. Budojevicky Budvar N. P. Nr. 3K-3-554/2000;
9. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2019 m. kovo 28 d. nutartis Rovio Entertainment Ltd. v. uždaroji akcinė bendrovė „PROFISA“, Nr. e2A-167-823/2019;
10. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2011 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Scaent Baltic“ v. D. L., Nr. 2-147/2011;
11. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2009 m. rugsėjo 9 d. nutartis civilinėje byloje Red Bull GmbH v. UAB „SMS-Eligita“, UAB „Natūralios sultys“, Nr. 2-888/2009;
12. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2019 m. vasario 20 d. sprendimas civilinėje byloje Fila Luxembourg S.A.R.L. v. A. M. ir OOO „Severo – zapad“, Nr. e2-1949-794/2019;

13. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2019 m. sausio 25 d. sprendimas civilinėje byloje *L. V. M., S.A ir B. V. SA v. A. S.*, Nr. e2-287-794/2019;
14. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. gruodžio 31 d. sprendimas civilinėje byloje *Hermes International v. A. S.*, Nr. e2-4415-881/2018;
15. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. balandžio 27 d. sprendimas civilinėje byloje *LEGO Juris A/S v. Hobby Park Ltd.*, Nr. e2-1056-881/2018;
16. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2018 m. vasario 26 d. sprendimas civilinėje byloje *Louis Vuitton Malletier S.A. v. G. V.*, Nr. e2-2950-881/2018;
17. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyrius. 2015 m. sausio 19 d. sprendimas civilinėje byloje *Societe des Produits Nestle S.A. v. UAB „Naujasis Nevėžis“*, Nr. 2-2780-553/2015.

Užsienio valstybių teismų praktika

1. Anglijos ir Velso Apeliacinio teismo Civilinė divizija. 2014 m. vasario 25 d. sprendimas *Hearst Holdings Inc & Anor v AVELA Inc & Ors*, EWHC 1553 (Ch);
2. Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas Kanceliarijos divizija. 2012 m. spalio 9 d. sprendimas byloje *SMI Group Ltd v Levy ir kitus*, EWHC 3078 (Ch);
3. Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. liepos 27 d. sprendimas *Lucasfilm Limited ir kiti v. Ainsworth ir kitus*, UKSC 2010/0015;
4. Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas Kanceliarijos divizija. 2010 m. liepos 30 d. sprendimas byloje *Specsavers International Healthcare Ltd. v. Asda Stores*, EWHC 2035 (Ch);
5. Danijos Aukščiausiasis Teismas. 2004 m. kovo 19 d. sprendimas byloje *HR, Philips v. Postech en Princo*, C02/110HR;
6. Hagos Apeliacinis Teismas. 1998 m. balandžio 23 d. sprendimas byloje, *Expandable Grafts Partnership v. Boston Scientific*, Nr. 97/1296;
7. Jungtinė Karalystė, Lordų Rūmai. 1971 m. sprendimas byloje *Erven Warnink BV v. J. Townend & Sons (Hull) Ltd.* AC 731;
8. *Crutwell v. Lye*. 1810. Naudojama pagal COOKSON, B. E. *The Significance of Goodwill. Europos intelektinės nuosavybės apžvalga*, 1991.

SANTRAUKA

Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas: jurisdikciniai aspektai

Magistrinis darbas tema „Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimas: jurisdikciniai aspektai“ analizuoja teisingumą ginant Europos Sąjungos prekių ženklo teises. Analizuotina tema pateikiama vertinant taikytinus teisės aktus, reglamentuojančius Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo teisingumo taisykles ir jų sistemą, identifikuojant tokioms taisyklėms būdingus dėsningumus, veikimo principus, nagrinėjant Lietuvos bei užsienio teisės doktriną, apibūdinant Lietuvos bei užsienio teismų, o svarbiausia, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikas, jose pateikiamus išaiškinimus, teisės normų ir jomis įtvirtintų taisyklių interpretavimus bei taikomų teisės aktų nuostatų vertinimus.

Pirmoje dalyje apibūdinama prekių ženklo samprata, išdėstoma, kaip suprantamas Europos Sąjungos prekių ženklas, bei pateikiamas nacionalinių ir Europos Sąjungos prekių ženklų sistemų koegzistavimo apibrėžimas.

Antroje dalyje išdėstomi svarbiausi ir didžiausią įtaką turintys teisės šaltiniai, įtvirtinantys teisingumo taisyklių reglamentavimą Europos Sąjungos prekių ženklų teisių gynimo atžvilgiu.

Trečioje dalyje nustatomi Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo būdai bei identifikuojami asmenys galintys pasinaudoti tokiais teisių gynimo būdais, taikomais Europos Sąjungos prekių ženklo teisėms.

Ketvirtoje dalyje pateikiama teisingumo taisyklių sistema dėl Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo, išdėstomas tokių jurisdikcinių aspektų taikymo aiškinimas pagal valstybių narių teismų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikas. Identifikuojamos esminės problemos dėl teisingumo taisyklių taikymo Europos Sąjungos prekių ženklo teisių gynimo bylose, pateikiama tokių problemų analizė pagal teisės doktriną.

SUMMARY

Protection of the Rights of the European Union Trademark: Jurisdictional Aspects

The Master thesis “Protection of the Rights of the European Union Trademark: Jurisdictional Aspects” analysis jurisdiction of protection of the rights of the European Union trademark. Subject to be analysed is provided by evaluating applicable legal acts regulating jurisdictional rules and their system regarding protection of the rights of European Union trademark, identifying specific patterns, principles of operation, by examining Lithuanian and foreign legal doctrine and describing Lithuanian and foreign case law, especially case law of Court of Justice of the European Union, their provided explication, interpretation of legal norms and rules established by them, as well as evaluation of provisions of applicable legal acts.

First part describes concept of trademark, establishes notion of European Union trademark and provides description of coexistence of national and the European Union trademark systems.

Second part establishes essential and having the most influence legal sources determining regulation of rules of jurisdiction in respect to protection of the rights of the European Union trademark.

Third part sets forth methods of protection of the rights of the European Union trademark and indicates persons eligible to use such methods applicable for the rights of the European Union trademark.

Fourth part provides system of jurisdictional rules regarding protection of the rights of the European Union trademark, describes examination of application of such jurisdictional aspects under case law of member states and Court of Justice of the European Union. Identifies essential problems of application of jurisdictional rules in cases of protection of the rights of the European Union trademark and provides analysis of such problems in accordance to legal doctrine.